



**VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN İŞİTME ENGELLİLER  
İLE NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÖĞRENCİLERİN  
AKADEMİK MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN  
KARŞILAŞTIRILMASI: (VAN İLİ ÖRNEĞİ)

Mehmet DANIŞLI

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2020

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN İŞİTME ENGELLİLER İLE NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÖĞRENCİLERİN  
AKADEMİK MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: (VAN İLİ ÖRNEĞİ) 2020



**VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN İŞİTME ENGELLİLER İLE NORMAL  
GELİŞİM GÖSTEREN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK MOTİVASYON  
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: (VAN İLİ ÖRNEĞİ)

A COMPARİSON OF ACADEMIC MOTİVATION LEVELS OF HEARING  
IMPAİRED AND NORMALLY DEVELOPİNG STUDENTS WİTH SPORTS  
AND NON-SPORTS: (VAN PROVINCE SAMPLE)

Mehmet DANIŞLI

Dr.Öğr. Üyesi Ersin ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2020

## ONAY SAYFASI

Mehmet DANIŞLI tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Ersin ARSLAN danışmanlığında hazırlanan “Spor Yapan Ve Yapmayan İşitme Engelliler İle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Akademik Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması: (Van İli Örneği) başlıklı bu çalışma, 22/10/2020 tarihinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 04 /11/2020 tarihli ve 2020/35-11 sayılı kararı ile Dr. Öğr. Üyesi Ersin ARSLAN Başkanlığında, Dr. Öğr. Üyesi Zekiye ARSLAN ve Dr. Öğr. Üyesi M.Zahit KAHRAMAN Jüri Üyeliğinde oluşturulan Tez Savunma Jürisi huzurunda savunularak Jüri tarafından Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri kapsamında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Fuat TANHAN  
Enstitü Müdürü

## Öz

Engelli kavramı; fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuusal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı, diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda, tam ve etkin bir şekilde topluma katılımı kısıtlanan, tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyleri ifade eder. Sayısız faydaları bünyesinde barındıran ve hem fiziksel hem zihinsel bakımdan bireylerin olgunlaşmasına katkı sağlayan sportif faaliyetlerin, engelli bireyler açısından ise özel bir anlamı bulunur. Bu çalışma, temel olarak; sportif faaliyetlerde bulunan ve bulunmayan işitme engelli olan ile işitme engelli olmayan öğrencilerin kaygı ve çekingenlik noktasındaki duygusal ihtiyaçlarının giderilmesinde sporun etkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki okullarda, spor yapan ve yapmayan işitme engelliler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerini karşılaştırmak amacıyla farklı okullarda okuyan öğrencilere anket formu uygulanmıştır. Çalışmada, Vallerand ve arkadaşları tarafından 1992 yılında Kanada'da geliştirilmiş, Türkçe uyarlanması Karagüven (2012) tarafından yapılmış Akademik Motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre: Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin içsel motivasyon-başarı ve hareket alt boyut düzeyleri ile dışsal motivasyon, kendini ispat ve düzenleme düzeylerinde ise gelir durumlarına, boy dağılımlarına, kilo durumlarına göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Çalışma sonucunda sporun öğrenciler üzerinde büyük bir etkisi olduğu, sporun işitme engellilerin akademik motivasyonlarına olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonlarının spor yapmayanlara göre yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın ardından farklı yaş ve engel türlerinde de yapılacak yeni çalışmaların, spora katılım ve kişileri bu yönde teşvik edecek aktivitelerin uygulanması bakımından değerli etkiler sağlayabileceği düşünülmektedir.

**Anahtar sözcükler:** İşitme engelli, akademik motivasyon, spor

## **Abstract**

Disability concept refers to those individuals, who have restraints on joining to the society equally with other individuals due to their various physical, mental, spiritual and sensory abilities at various levels. Sportive activities have numerous benefits and contribute to the physical and mental maturation of the individuals. They have also a special meaning for the people with disabilities. In this research, it is aimed to determine whether a sport has an impact on the emotional needs of students with or without hearing impairment, and the hearing impaired by means of anxiety and shyness. A questionnaire was applied to students studying at various schools within the Van Provincial Directorate of National Education in order to compare the academic motivation levels of hearing impaired students, attending sportive activities or not. The Academic Motivation Scale developed by Vallerand et al. in 1992 in Canada and adapted to Turkish by Karagüven (2012) was used in the research. According to the results of the study; significant differences were found in the intrinsic motivation achievement sub-dimension levels of the students who do sports and those who do not, and the levels of extrinsic motivation, self-proof and regulation levels, significant differences were found according to the income levels, height and weight distribution. As a result of the study, it can be seen that sports has a great effect on students, and sports contribute positively to the academic motivation of the hearing impaired. It was also concluded that the motivation of hearing impaired athletes to be involved in sportive activities is higher than those who are not involved in. As it was concluded from this research, it was understood that new studies to be conducted for different age and disability types may provide valuable effects in terms of participation in sports and implementation of activities that will encourage people to this end.

**Keywords:** Hearingimpaired, academic motivation, sports

## **Teşekkür**

Çalışmada, tez süreci boyunca her türlü gayretlerini ve teşviklerini esirgemeyen öneri ve katkılarıyla yardımcı olan danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ersin ARSLAN'a, manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sayın Dr. Öğrt. Üyesi Zekiye ÖZKAN'a tez yazım aşamasında bütün sıkıntılara rağmen desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli ailem ve çalışmaya katılan tüm öğrencilere teşekkür ederim.

## İçindekiler

Öz .....	i
Abstract.....	ii
Teşekkür .....	iii
İçindekiler.....	iv
Tablolar Dizini .....	vi
Şekiller Dizini .....	vii
Kısaltmalar Dizini .....	viii
Bölüm 1 Giriş .....	1
Problem Durumu .....	1
Problem Cümlesi .....	2
Araştırmanın Önemi .....	2
Araştırmanın Amacı.....	2
Alt Problemler.....	2
Bölüm 2 Engellilik Kavramı Ve İşitme Engellilik .....	4
İşitme Engeli.....	7
İşitme Kaybı.....	7
İşitme Kaybının Dereceleri .....	7
İşitme Kaybının Sınıflandırılması.....	9
İşitme Kaybına Neden Olan Risk Faktörleri.....	9
İşitme Kaybının Çocuğun Gelişimine Etkisi .....	10
İşitme Engellilerin Eğitiminde Kullanılan Yöntemler.....	13
İşaret Dili .....	17
Engelliler İle İlgili İstatistikî Bilgiler .....	19
Engelli Bireyler Ve Spor.....	21

Türkiye De İşitme Engelliler Ve Spor .....	21
Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu .....	25
Bölüm 3 Materyal Metod .....	26
Araştırma Modeli .....	26
Evren Ve Örneklem .....	26
Veri Toplama Yöntemi .....	26
Veri Toplama Aracı.....	27
Veri Analizi .....	27
Bölüm 4 Bulgular ve Yorum .....	30
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler .....	43
Kaynaklar .....	47
EK-A Kişisel Bilgi Formu .....	56
EK-B Akademik Motivasyon Ölçeği.....	57
EK-C Etik Beyan .....	61
EK-D Yüksek Lisans Tez Çalışması Orjinallik Raporu .....	62



## Tablolar Dizini

Tablo 1 ICF sınıflandırması .....	6
Tablo 2 işitme kaybının dereceleri .....	7
Tablo 3 işitme kaybının derecesine göre sınıflama .....	8
Tablo 4 işitme kaybı derecesi ile eğitim ihtiyaçları arasındaki ilişki .....	13
Tablo 5 yıllara göre federasyonlara bağlı lisanslı sporcu sayıları.....	22
Tablo 6 engelli sporcuların yıllara göre dağılımı.....	23
Tablo 7 çalışmaya katılan öğrencilerin yaş, boy ve kilo ortalamaları.....	29
Tablo 8 çalışmaya katılan öğrencilerin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları.....	29
Tablo 9 işitme engelli spor yapan ve spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki fark veri sonuçları .....	30
Tablo 10 işitme engelli spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	31
Tablo 11 işitme engelli olmayan spor yapan ve spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	32
Tablo 12 işitme engelli olmayan spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerine ait veri sonuçları .....	33
Tablo 13 spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	34
Tablo 14 spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	35
Tablo 15 spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	36
Tablo 16 spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	37
Tablo 17 öğrencilerin cinsiyetlerine göre akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	38

Tablo 18 öğrencilerin gelir durumlarına göre akademik motivasyon düzeyleri arasındaki veri sonuçları .....	39
--	----

## Şekiller Dizini

Şekil 1 Türk İşaret Dili Parmak Alfabeti .....	18
Şekil 2 İşitme Engelli Sporcu SayısıTrendi .....	24
Şekil 3 İşitme Engelli Sporcu SayısınınToplam İçindeki PayıTrendi .....	24

## Kısaltmalar Dizini

<b>ADNKS:</b>	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
<b>ASHA:</b>	Amerikan Konuşma-Dil-İşitme Derneği
<b>CISS</b>	Dünya Sağır Sporları Komitesi
<b>CMV:</b>	Sitomegalovirüs
<b>dB:</b>	Desibel
<b>ECMO:</b>	EkstrakorporalMembranOksijenizasyonu
<b>EDSO</b>	Avrupa İşitme Engelliler Spor Organizasyonu
<b>FM :</b>	Frekans Modülasyonu
<b>HL:</b>	İşitme Düzeyi
<b>ICF:</b>	İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması
<b>ICIDH :</b>	Bozukluk, Yetiyitimi ve Engelliliğin Uluslararası Sınıflandırması
<b>TÜİK :</b>	Türkiye İstatistik Kurumu
<b>WHO:</b>	Dünya Sağlık Örgütü
<b>YDYBÜ:</b>	Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi
<b>İMBA:</b>	İçsel Motivasyon Başarı
<b>İMBİ:</b>	İçsel Motivasyon Bilme
<b>İMH:</b>	İçsel Motivasyon Hareket
<b>DMT:</b>	Dışsal Motivasyon Tanınma
<b>DMKİ:</b>	Dışsal Motivasyon Kendini İspat
<b>DMD:</b>	Dışsal Motivasyon Düzenleme
<b>MS:</b>	Motivasyonsuzluk

## Bölüm 1

### Giriş

#### Problem Durumu

Sportif faaliyetler yalnızca eğlence amaçlı değildir, aynı zamanda bireylerin sağlıkları açısından da hayati önem taşır. Günümüzde özellikle teknolojik gelişmeler sonucunda beden gücüne olan ihtiyaç giderek azalmaktadır. Böylece insanların boş zamanları da artmaktadır. Bu durum, bireylerin fiziksel sağlıkları üzerinde olumsuz etkilere sahip olmaktadır. Ayrıca, yapılan çalışmalarda, sportif faaliyetlerin yalnızca fiziki yapıyı değil, aynı zamanda psikolojik sağlığı da olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Örneğin, yapılan bir çalışmada; sportif faaliyetlerin, bireylerin sağlıkları üzerinde fiziksel ve psikolojik bakımdan olumlu etkiler oluşturduğu sonucuna varılmıştır (Bırol vd., 2016). Sportif faaliyetler aynı zamanda bireylerin sosyalleşmeleri üzerinde de olumlu etkilere sahiptir. Kısacası, sportif faaliyetlerde bulunan bireyler sosyalleşerek kendilerini ifade etme fırsatı bulmakta ve öfke, kıskançlık, stres ve utangaçlık gibi sorunlarla daha az karşılaşmaktadırlar (Akyol ve İlkim, 2018, s. 100).

Sporun söz konusu olumlu etkileri, özellikle engelli bireyler bakımından daha da anlamlı olur. Engelli bireylerin fiziksel aktivitelere katılımı, oyun ve sportif müsabakalara katılmaları önemli bir faktördür. Sporun engelli bireylerin olumlu psiko-motor ve kişilik gelişimine etkisinin olduğunu araştırmacılar belirtmektedir (Karakoç vd., 2012, s. 13). Zira engelli bireylerin karşılaştıkları sınırlılıklar nedeniyle sosyalleşmeleri ve kendilerini ifade edebilmeleri daha zordur. Ayrıca karşılaştıkları sorunların yanısıra bu sorunların yol açacağı stres de engelli bireylerin psikolojik durumlarını olumsuz etkileyebilecektir. Bu nedenle, engelli bireylerin motivasyon düzeylerinin yükseltilmesi suretiyle yaşam standartlarının daha yüksek seviyelere çıkartılabilmesi mümkün olabilecektir (Bolach ve Prystupa, 2014, s. 15).

Bu noktada motivasyon kavramının da kısaca açıklanması faydalı olacaktır. TDK'nin Güncel Türkçe Sözlüğü'nde motivasyon kavramı: İsteklendirme ve güdülendirme anlamlarına gelir (Türk Dil Kurumu [TDK]). Motivasyon, bireylerin belirli bir süreç içerisinde ve anlamlı bir şekilde hareket etmemize neden olan çeşitli fizyolojik ve psikolojik faktörleri ifade eder. Plotnik ve Kouyoumdjian'a göre (2018), motive olan bireyler genellikle üç temel özellik sergilerler: 1) Kimi faaliyetlerde bulunma ya da bu faaliyetlere katılım yönünde isteklidirler. 2) Enerjilerini belirli bir amaca ulaşmaya yönlendirirler. 3) Bu amaca ulaşma noktasında farklı duygu yoğunluklarına sahiptirler.

Motivasyon kavramı, engelli öğrenciler açısından özellikle üzerinde durulması gereken bir kavramdır. Diğer öğrencilerle kıyaslandığında engelli öğrencilerin karşılaştıkları birçok sorun bulunur. Sahip oldukları sınırlılıklar eğitim hayatları boyunca onların daha fazla çaba göstermelerini zorunlu hale getirir. Bu aşamada engelli öğrencilerin motivasyon düzeylerinin yükseltilmesi onların eğitim hayatlarına daha istekli ve dirençli bir biçimde devam edebilmelerine yardımcı olur (Diedrich, 2010, s. 5).

### **Problem Cümlesi**

Spor Yapan ve Yapmayan İşitme Engelliler ile Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Akademik Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması

### **Araştırmanın Önemi**

Düzenli bir biçimde sportif faaliyet yapan ve yapmayan işitme engeli olan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması, bu öğrencilerin eğitim hayatlarının kolaylaştırılması noktasında faydalı bilgiler verebilecektir. İşitme engelli öğrencilerin motivasyon düzeylerinin yükseltilmesi noktasında sportif faaliyetleri kullanılmalarının faydalı olacağı iddia edilebilir. Bu sebeple düzenli bir biçimde spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin motivasyon düzeylerinin kıyaslanması konu hakkında literatüre olumlu katkı sunabilecektir.

### **Araştırmanın Amacı**

Bu çalışma, Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde, işitme engelli bireylere yönelik eğitim veren okullarda aktif olarak spor yapan ve yapmayan engelli öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır.

### **Alt Problemler**

- Spor yapan-yapmayan öğrencilerin cinsiyetlerine göre akademik motivasyon düzeylerinde farklılaşma var mıdır?
- Spor yapan-yapmayan öğrencilerin gelir durumlarına göre akademik motivasyon düzeylerinde farklılaşma var mıdır?
- Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrenciler arasında akademik motivasyon düzeyleri bakımından farklılaşma var mıdır?

## **Bölüm 2**

### **Genel Bilgiler**

#### **Engellilik Kavramı**

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun uyarınca, engelli kavramı: Ruhsal, duyuşsal, zihinsel ve fiziksel yetilerinde, farklı düzeyde bulunan kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda etkin ve tam katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyi ifade eder (Engelliler Hakkında Kanun, 2005).

Dünya Sağlık Örgütüne göre ise, engellilik: Vücut bozukluklarını, etkinlik sınırlılıklarını ve katılım kısıtlılıklarını içeren çatı bir kavramdır. Bu çerçevede; vücut bozuklukları, vücudun işlevindeki ya da yapısındaki bir sorunu; etkinlik sınırlılıkları, bireyin bir görevi ya da eylemi yerine getirirken karşılaştığı bir güçlüğü; katılım kısıtlılıkları ise bireyin hayata katılımında karşılaştığı sorunları belirtir (Dünya Sağlık Örgütü WHO, 2001).

Engellilik, yalnızca bir sağlık problemi olmayıp aynı zamanda bireyle içinde yaşadığı toplumun etkileşimini yansıtan karmaşık bir olgudur. Engelli bireylerin karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelinmesi noktasında, çevresel ve sosyal engellerin kaldırılması bakımından müdahalelere ihtiyaç duyulur. Özürlülük, sakatlık ve engellilik kavramları sıklıkla birbirleriyle karıştırılır (Baykan, 2000).

WHO, 1981 yılında bu kavramlara ilişkin tanımlamalarda bulunmuştur. Bu çerçevede, özürlülük: Kişinin psikolojik, fizyolojik, anatomik yapı ya da işlevlerindeki herhangi bir eksiklik ya da anormalliktir. Sakatlık: Özürlülük sonucu oluşan ve normal bir insanın başarı ile sonuçlandırabileceği herhangi bir aktiviteyi gerçekleştirilmede ortaya çıkan ve geçici, sürekli veya ilerleyen tipte bir eksiklik ya da sınırlamadır. Engellilik ise: Cinsiyete, yaşa, sosyal ve kültürel etkenlere bağlı olarak özürlülük ve sakatlık sonucu oluşan, o birey için normal olan bir işlevin yerine getirilememesi, tamamlanamaması ya da eksik kalması durumudur.



Bununla birlikte, 2001 yılında WHO önceki haliyle “sakatlık”, “yetiyitimi”, ve “engel” yerine vücut işlevleri ve yapıları ile etkinlikler ve katılım terimlerini kullanarak, olumlu tanımlamalarla sınıflandırmanın çapını genişletmiştir (WHO, 2001, s. 3). Keza, 3 Mayıs 2013 tarihli ve 28636 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan engelli bireylere yönelik ibarelerin değiştirilmesi amacıyla bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun” uyarınca, özürllük ve sakatlık kavramlarının kullanımı bırakılarak mevzuatta engelli ve engellilik kavramları bütün durumları kapsayacak şekilde kullanılmaya başlanmıştır.Yine, gündelik hayatta da da engelli kavramı diğer kavramların yerlerine kullanılır (Genç ve Çat, 2013).

Engelliliğe ilişkin kavramların sınıflandırılmasına dair birleştirici bir çerçeve sağlamak amacıyla Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilk defa 1980 yılında ICIDH (International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps / Bozukluk, Yetiyitimi ve Engelliliğin Uluslararası Sınıflandırması) başlıklı bir sınıflandırma oluşturulmuştur. 22 Mayıs 2001’de ise 54. Dünya Sağlık Asamblesi, ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health / İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması) kısaltmasıyla öncekinin yerini alacak yeni bir sınıflandırmayı onaylamıştır (WHO, 2001). Bu çerçevede, engelliliğe ilişkin açıklamalar ilgili sınıflandırma doğrultusunda yapılacaktır. Yukarıda WHO’nün engelliliğe ilişkin tanımından bahsetmiştik. Bu çerçevede engelliliğe ilişkin üç boyut bulunmaktadır. Bunlar: Vücut bozuklukları, etkinlik sınırlamaları ve katılım kısıtlılıklarıdır. Sınıflandırmada ayrıca fiziksel, sosyal ve çevresel etmenlerin etkilerinden de bahsedilmiştir. Vücut işlevleri, psikolojik işlevler de dahil olmak üzere vücut sistemlerinin fizyolojik işlevleridir. Vücut yapısı vücudun kol, bacak organ ve diğer uzuvları gibi anatomik kısımlarıdır. İşlev ya da yapı bozuklukları, vücut işlevleri yahut yapısındaki önemli farklılık veya kayıp gibi problemlerdir (WHO, 2001, s. 12).

Etkinlik, bir eylemin veya görevin bir kişi tarafından gerçekleştirilmesidir. Katılımsa hayatta olmaktır. Aktivite sınırlamaları, bir

kişinin aktiviteleri gerçekleştirirken karşılaşılabileceği zorluklardır. Katılım kısıtlamaları aynı zamanda bir kişinin yaşam koşullarında karşılaşılabileceği sorunlardır (WHO, 2001, s. 14).

Bağlamsal etmenler, kişinin yaşamı ve yaşam tarzı ile ilgili bütün artalanı ifade eder. Çevresel etmenler ve kişisel etmenler olmak üzere iki bileşeni vardır. Çevresel faktörler insanların içinde yaşadığı ve hayatını kurduğu fiziksel, sosyal ve entellektüel ortamı oluşturur. Bu faktörler kişinin dışındadır ve bir kişinin toplumun bir üyesi olarak performansı üzerinde olumlu veya olumsuz bir etkiye sahip olabilir, eylemleri ve görevleri yerine getirme kapasitesini etkileyebilir veya kişinin vücut işlevleri veya yapısı üzerinde etkisi olabilir. Kişisel faktörler ise bir kişinin yaşamının veya yaşam tarzının özel geçmişi ve kişinin sağlık durumunun veya sağlık durumunun parçası olmayan özelliklerden oluşur (WHO, 2001, s. 16-17). Kişisel etmenler ICF'de (İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması) sınıflandırılmamıştır. Bu açıklamalar doğrultusunda ICF sınıflandırması aşağıdaki Tablo 1'de yer alır.

Tablo 1.

*ICF Sınıflandırması (WHO, 2001).*

<b>Vücut fonksiyonları</b>	<b>Vücut yapıları</b>	<b>Etkinlikler ve katılım</b>	<b>Çevresel Faktörler</b>
Zihinsel işlevler	Sinir sisteminin yapıları	Öğrenme ve bilgiyi uygulama	Ürünler ve teknoloji
Duyusal işlevler ve ağrı	Göz, kulak ve ilişkili yapılar	Genel görevler ve talepler	Doğal çevre ve bu çevredeki insan yapımı
Ses ve konuşma işlevleri	Ses ve konuşma ile ilgili yapılar	İletişim	Destek ve ilişkiler
Kardiovasküler, hematolojik, immünolojik ve solunum sistemi	Kardiovasküler, immünolojik ve solunum sistemi yapıları	Yer değiştirme	Tutumlar
Sindirim, metabolik ve endokrin sistem işlevleri	Sindirim, metabolik ve endokrin sistemlerle ilişkili yapılar	Kendine bakım	Hizmetler, sistemler ve politikalar
Genitoüriner ve üreme işlevleri	Genitoüriner ve üreme sistemleriyle ilişkili	Ev yaşamı	
Nöromusküloskeletal ve hareketle ilgili işlevler	Hareketle ilişkili yapılar	Kişilerarası etkileşimler ve ilişkiler	
Bölüm Deri ve ilişkili yapıların fonksiyonları	Deri ve ilişkili yapılar	Temel yaşam alanları	

		Toplum hayatı, sosyal hayat ve	
--	--	-----------------------------------	--

## **İşitme Engelli**

ICF'ye göre vücut işlevlerinin altında, duyuşal işlevler ve ağrı başlığı altında yer alan işitme işlevleri: Sesin varlığını hissetmek, geldiği yeri, tınısını, yüksekliğini ve sesin kalitesini ayırt etmekle ilgili duyuşal işlevlerdir. Sesin varlığını hissetme, sesin varlığını hissederken arka plandan ve iki kulaktan gelen sesi ayırt etme, sentezleme, birleştirme ve ayırma ses kaynağının yerini ve sesin yönünü belirleme, konuşma dili ve bunları diğer seslerden ayıran veya yapıda önemli bir farklılık veya kayıp olan bu tür sorunlara işlev bozukluğu denir (WHO, 2001, s. 68-69).

## **İşitme Kaybı**

Sesleri duymada ve anlamada ortaya çıkan kısmi veya tam bozulma işitme kaybı olarak adlandırılır (Sevinç vd., 2015, s. 1). Genetik, çevresel, yapısal, patolojik ve benzeri çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilen işitme kaybının dereceleri geniş bir aralıkta değişebilir.

İnsan kulağı: İçkulak, dış kulak ve orta kulak olmak üzere üç kısımdan oluşur. Kabaca dış kulak dışarıdaki sesleri toplarken, orta kulak toplanan sesin şiddetini arttırmakta, iç kulak ise sinirler yoluyla sesleri beyne iletmektedir. Bahsekonu süreçte yer alan unsurlardan birisinde ortaya çıkabilecek bir sorun sesin normalden daha az seviyede algılanmasına ve dolayısıyla işitme kaybına yol açmaktadır (ABD Sağırlık ve Diğer İletişim Bozuklukları Ulusal Enstitüsü [NIDCD], 2015).

## **İşitme Kaybının Dereceleri**

Odyometrik tanımlayıcılar bireylerin işitme eşiklerine ilişkin yararlı bilgiler sağlansa da, tek belirleyici olarak değerlendirilmemelidir (WHO, 20019). Sessiz bir ortamda kulaklık yoluyla işitme yeteneği tespiti tek başına güvenilir bir işitme engellilik göstergesi değildir. İşitme kaybı olan bireylerin birincil şikâyeti olan arka plan gürültüsünde, iletişimde yaşanan zorlukların bir ölçüsü olarak odyometrik tanımlayıcılar tek başına kullanılmamalıdır (Frank

ve Williams, 1993, s. 211). Dünya Sağlık Örgütü tarafından işitme kaybının derecelerine göre yapılan sınıflandırma Tablo 2'deyer alır.

Tablo 2.  
*İşitme Kaybının Dereceleri (WHO, 2019)*

26-40dB Minimal/Hafif	Uzaktaki ya da gürültülü ortamdaki düşük sesli konuşmaları duymada ve anlamada zorluk yaşarlar.
26-40dB Orta	Normal tondaki konuşmaları, yakın mesafeden bile olsa, duymakta zorluk yaşarlar.
26-40dB Şiddetli	Çok yüksek tondaki konuşmaları ve ortamdaki yüksek tonlu sesleri duyarlar. Normal tondaki konuşmaları anlamazlar.
26-40dB Derin	Yüksek tondaki sesleri titreşimler şeklinde algılayabilirler.

Tablo 3.

*İşitme kaybının derecesine göre sınıflama (MEB, 2014)*

10-15 dB	Normal işitme	İşitmede problem yoktur.
16-25dB	Minimal (çok hafif derecede işitme kaybı)	Bazı sesleri (çağlayan sesi, yaprak hışırtısı gibi) duyma ve ayırt etme güçlüğü vardır.
26-40 dB	Hafif (hafif derecede işitme kaybı)	Konuşma seslerinin bazılarını duyabilme güçlüğü vardır. Fısıltı ile konuşmaları duyamaz.
41-55 dB	Orta derecede işitme kaybı	Karşılıklı konuşmaları anlamada güçlük çeker.
56-70 dB	Orta ileri derecede işitme kaybı	İşitme cihazı olmadan konuşmaları anlayamaz ve takip edemez.
71-90 dB	İleri derecede işitme kaybı	Konuşma seslerini duyamaz. Sadece çevredeki şiddetli sesleri duyabilir.
91 dB ve üzeri	Çok ileri derecede işitme kaybı	Konuşma seslerini duyamaz. Çok yüksek şiddetteki sesleri duyabilir.

### **Bölgelerine Göre İşitme Kaybı Türleri**

Meydana geldiği yere göre işitme kaybı üçe ayrılır. Bunlar: Sensörinoral tip, iletim tipi ve karma tip işitme kayıplarıdır. Sensörinoral tip

işitme kaybı, iç kulak ya da işitme sinirinde meydana gelen sorunlara bağlı ortaya çıkan işitme kaybıdır (Centers for Disease Control and Prevention [CDC], 2020).Okul çağı çocuklarında en yaygın olarak görülen işitme kaybı çeşididir (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü [EYH], 2014, s. 13). Genellikle tıbbi ya da cerrahi müdahaleyle ortadan kaldırılamayan sensörinöral işitme kaybının muhtemel nedenleri arasında: İlaçların yan etkileri, kalıtsal nedenler, yaşlanma, kafa travması, iç kulak rahatsızlığı ve yüksek sese maruz kalma yer alır (American Speech-Language-Hearing Association [ASHA], 2015).

İletim tipi işitme kaybında, işitme kaybının nedeni, orta ya da dış kulaktan ses iletiminin sağlanamamasıdır ve sensörinöral işitme kaybının aksine iletim tipi işitme kaybı genellikle tıbbi ya da cerrahi müdahalelerle tedavi edilebilmektedir (CDC, 2020). İletim tipi işitme kaybının muhtemel nedenleri: Hastalık ya da alerjiye bağlı olarak ortaya çıkan orta kulak sıvısı, kulak enfeksiyonu, östeki borusunun zayıf işlevi, kulak zarı delinmesi, kulak kiri ve dış ya da orta kulaktaki rahatsızlıklardır (ASHA, 2015).

Karma tip işitme kaybında ise iletim tipi ve sensörinöral tip işitme kayıplarının çeşitli bileşimleri söz konusu olur (Swanepoel ve Laurent, 2020).

### **İşitme Kaybının Ortaya Çıktığı Döneme Göre Yapılan Sınıflandırma**

İşitme kaybı, ortaya çıktığı döneme göre: Prelingual, perilingual ve postlingual olarak üçe ayrılır (Carney ve Moeller, 1998).Çocuklardaki işitme kaybı konuşmayı, gelişimi ve öğrenmeyi büyük oranda etkilediğinden özel bir ilgiyi gerektirir. Bu nedenle, çocuklardaki işitme kayıpları açısından erken tanı ve tedavi büyük önem arz eder. Ortaya çıktığı döneme göre yapılan sınıflandırmada, prelingual; konuşmaya başlamadan önceki dönemi, postlingual; konuşmaya başladıktan sonraki dönemi, perilingual ise konuşmaya başladıktan sonraki, ancak tam anlamıyla konuşmaya başlamadan önceki dönemi ifade eder (Horn ve Sakano, 2016).

### **İşitme Kaybının Ortaya Çıkış Nedenine Göre Yapılan Sınıflandırma**

Eisen ve Ryugo (2007) ile Nance ve Dodson (2007) tarafından yürütülen iki farklı çalışmada, işitme kaybının %50 genetik, %50 de çevresel

nedenlerden kaynaklandığı ifade edilir. Genetik nedenler ebeveynlerden geçen işitme kayıplarıdır. Bu tür işitme kayıpları doğuştan ya da sonradan ortaya çıkabilmektedir. Çevresel nedenler: Doğum anındaki nedenler, doğum öncesi ve sonrası nedenler, toksik ilaçlar ve gürültü travmaları şeklinde özetlenebilir. Bazen işitme kaybı genetik ve çevresel faktörlerin bileşimi neticesinde de ortaya çıkabilir. Keza, işitme kaybı sendromik ve sendromik olmayan şeklinde de incelenebilmektedir. Sendromik olmayan işitme kaybında işitme kaybına başka anomaliler eşlik etmezken, sendromik işitme kaybında işitme kaybının yanında başka anomalilere de rastlanılır (Willems, 2000, s. 1103).

### **İşitme Kaybına Neden Olan Risk Faktörleri**

Bebek İşitmesi Ortak Komitesi (Joint Committee on Infant Hearing (JCIH)), 1994 bildirisinde, işitme kaybı bakımından büyük risk taşıyan grupta yer alan bebekleri tanımlamak amacıyla 10 adet risk faktörü listelemiştir. Bunlar, aşağıda listelendiği gibidir (Joint Committee on Infant Hearing [JCIH], 1995, s. 153):

- Ailedeki kalıtsal işitme kaybı özellikleri,
- Doğum öncesi (rahim içi) enfeksiyonlar,
- Kraniofasial(baş ve yüz) anomalileri,
- 1.500 gram altındaki doğum ağırlığı,
- Hiperbilirubinemi (sarılık),
- Ototoksik ilaçlar,
- Bakteriyel menenjit,
- Birinci dakikada 0-4, beşinci dakikada 0-6 arası apgar skorları,
- Beş gün ya da daha uzun süreli mekanik havalandırma,
- Doğuştan işitme kaybına ilişkin fiziksel bulgular.

Bununla birlikte, JCIH tarafından listelenen risk faktörleri yetersizdir ve işitme kaybı bulunan bebeklerin yaklaşık yarısını ancak tanımlanır. Farklı çalışmalarda ilave risk faktörleri de bu listeye eklenir. Bunlar: Solunum bozukluğu, yoğun bakımda geçirilen süre, prematüre doğum, kandaki oksijen

eksikliği (hipoksiya), retrolentalfibroplazi ve intrakranial kanamadır (Kountakis vd., 2002, s. 133).

Şiddetli işitme kaybı ve sağırılık, sıklıkla en az üç risk faktörünün birleşiminden ortaya çıkar. Pruszewicz ve Pospiech'in (2001) çalışmalarına göre, düşük kilolu doğumlarda, şiddetli işitme kaybı ve sağırılık, bebeklerin genel fiziki durumu ve yoğun bakım ünitesindeki tedaviyle yakından ilişkilidir.

### **İşitme Kaybının Çocuğun Gelişimine Etkisi**

**Dil ve İletişim Gelişimi:** Sesleri ve kelimeleri duymaları, çocukların konuşmalarına ve anlamalarına yardımcı olur. İşitme kaybı yaşayan çocuklar bu sesleri kaçırlar. Bu durumda konuşmada, okumada, okul başarısında ve sosyal becerilerde sorunlar ortaya çıkar. Bu sorunlar arasında: Konuşma ve dil becerilerinde gecikme, okulda öğrenme sorunları, kendini kötü hissetme ve arkadaşlık kurmada sorunlar yer alır. İşitme kaybı yaşayan çocukların karşılaştıkları sorunlara ilişkin detaylı bilgiler aşağıda yer alır (ASHA-Amerikan Dil Ve Konuşma-İşitme Derneği, 2005).

**Kelimeler:** İşitme kaybı olan çocuklar kelimeleri işiten çocuklar kadar hızlı öğrenemezler. İşitme kaybı yaşayan çocuklar:

- Kedi, köpek, kırmızı, yeşil gibi somut kelimeleri öğrenebilmekte ancak; önce, sonra, utangaç gibi soyut sözcükleri öğrenmekte sorun yaşayabilmektedir.
- Bir kelimenin farklı anlamlarında zorluk yaşayabilmektedirler.
- Yaşları ilerledikçe normal işiten çocukların gerisinde kalabilmektedirler. Bu fark ise ancak yardımla kapanabilir.

**Cümleler:** İşitme kaybı yaşayan çocuklar cümleleri anlamada ve kullanmada sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu çocuklar:

- İşitme sorunu olmayan çocuklara kıyasla daha kısa ve net cümleler kurup anlayabilirler.
- Karmaşık cümlelerde sorun yaşayabilmektedirler. Koşullu cümleleri kullanamayabilirler. Keza edilgen yapılı cümleleri de kullanamayabilirler.
- Kelime sonlarındaki takıları duymakta sorun yaşayabilirler.

**Konuşma:** İşitme kaybı olan çocuklar sesleri yeterince duyamazlar ve açık bir şekilde konuşmakta sorun yaşayabilirler:

- Duyulması zor olan sessiz harfleri kullanmazlar.
- Konuştuklarında kendi seslerini duyamazlar. Çok yüksek ya da alçak tonda konuşabilirler.
- Tiz sesle konuşabilirler. İnsanlar onların mırıldandıklarını ya da farklı sesler çıkardıklarını düşünebilirler.

**Okul başarısı:** İşitme kaybı olan çocuklar okulda da sorunlarla karşılaşabilirler. Okuma ve matematik dersleri onlar için en zor dersler olabilir. Buna ilişkin bazı hususlar şu şekildedir:

- Hafif ve orta düzeyde işitme kaybı olan çocuklar yardım almazlarsa sınıf arkadaşlarının gerisine düşebilirler.
- Daha ciddi işitme kaybı olan çocuklar belli bir düzeyin üzerine çıkamazlar. Destek aldıkları takdirde ancak daha iyisini yapabilirler.
- İşitme kaybı olan çocuklar normal işiten çocuklar kadar başarılı olamadıklarından aralarındaki fark zamanla artar.
- İşitme kaybı olan çocuklar erken dönemde yardım alabilirlerse okuldaki başarıları artar. Bu yardım aynı zamanda ailelerin evde sağladıkları yardımı da içerir.

**Sosyal beceriler:** İşitme kaybı, diğer bireylerle iletişimi daha zor hale getirir. Çocuklar diğer çocuklarla konuşmak ya da oynamak istemeyebilirler. İşitme kaybı olan çocuklar:

- Yalnız ve arkadaşları yokmuş gibi hissederler.
- Okulda mutsuz olurlar.

İşitme kaybı olan çocuklara ilişkin yukarıda belirtilen özel durumlar nedeniyle, ilk etapta ailelerin vazifesi çocuklarının işitme düzeylerinin tespitini sağlamalarıdır. Yeterli düzeyde yardım aldıkları takdirde işitme kaybı olan çocuklar diğer çocuklar kadar konuşabilir ya da işaret dilinden faydalanabilirler. Bu şekilde ayrıca gerekli tedavi de mümkün olacaktır ([EYH] Engelli ve Yeşil Hizmetler Genel Müdürlüğü, 2014, s. 43-49).

**Motor Gelişim:** İşitme kaybı, iletişim açısından büyük bir sınırlılıktır ve fiziksel, sosyal ve motor gelişimi zorlaştırır. En yaygın üçüncü kronik sağlık



problemi haline gelen işitme kaybı, bir kamu sağlığı problemi haline gelmiştir. Gündelik hayattaki sorunların çözümü büyük oranda motor programların miktarına ve kalitesine bağlıdır. Dolayısıyla, işitme kaybı yaşayan kişilerin normal motor gelişimi gündelik hayat açısından kaçınılmazdır (Vidranski ve Farkas, 2015, s. 173). İkinci bir engeli olmadığı takdirde, işitme kaybı olan çocuklar, temel motor gelişim aşamalarına, işitme engeli olmayan çocuklarla aynı hız ve sırada erişirler. Bu aşamalar: Yardımsız yürüme ve ayakta durma, oturma ve emekleme becerileridir. Tekrarlayan fiziksel aktiviteleri de (tekmeleme, esneme hareketleri gibi) normal işitenlerle aynı gelişim döneminde yapabilirler fakat işitme kaybının sebebine ve derecesine de bağlı olarak, denge ve genel koordinasyonla ilgili becerilerde daha yetersiz oldukları gözlenir. Bu yetersizlik işitme cihazı kullanarak ve seslere adaptasyon sağlandıktan sonra azalır (EYH, 2014, s. 46-47).

Vestibüler sistem, başın hareketini ve uyumunu sağlar. Sistemin sağladığı bilgi, görme ve dokunma duyularıyla birlikte beyne iletilerek vücudun pozisyonunu anlamlandırır. Tüm bu veriler sağlıklı olduğu takdirde vücudun dengesi tam olarak sağlanır. Vestibüler organlar başın her iki yanında duyma organı olan kulak salyangozu ile sıvı paylaşımında bulunur. Dolayısıyla işitme kaybı durumunda vestibüler sistem de bundan etkilenecektir. Araştırmalara göre, sensörinoral işitme kaybı yaşayan çocukların %20-%70 aralığında değişen bir kısmı aynı zamanda denge sorunları da yaşar (Arizona Sağlık Hizmetleri Departmanı [AZDHS 2019]). Bu durum, işitme kaybının derecesine göre değişmektedir. Şiddetli işitme kaybı yaşayan çocukların denge sorunları yaşaması, hafif ve orta düzeyli işitme kaybına maruz çocuklara göre daha muhtemeldir.

Çocukluk dönemindeki işitme kaybı, konuşma ve sosyal becerilerin yanı sıra fiziksel gelişmeye de önemli etkileri bulunan bir sorundur. Rajendran ve Roy tarafından yapılan araştırmada, vestibüler organlardaki sorunların beraberinde motor ve denge gelişim bozukluklarına yol açacağı belirtilir. İşitme bozukluklarının çocukların normal gelişimindeki olumsuz etkilerinin minimize edilmesi için tarama faaliyetleri yürütülmesi ve bu bozuklukların bir an önce tespit edilerek uygun müdahalelerde bulunulması

önem arz eder. Ayrıca işitme kayıplı çocuklardaki motor becerilerinin çocukluk dönemi boyunca sürekli takip edilmesi gerekir (Rajendran ve Roy, 2011, s. 4).

### **İşitme Engellilerin Eğitiminde Kullanılan Yöntemler**

İşitme engelliler için eğitim ihtiyacı orta derecede işitme kaybıyla (26-40 dB) başlar. Çok hafif ve hafif işitme kaybı olan çocuklara, ev ve sınıf ortamlarında gerekli düzenlemeler yapılarak (sınıfta önde oturma, duvarların ve yerlerin ses yalıtımı, sesin yankılanmasını en aza indirme) rahat dinleme koşulları konusunda danışmanlık yapılmalıdır (EYH, 2014, s. 49). İşitme kaybı derecesi ile eğitim ihtiyaçları arasındaki ilişkiyi gösteren Tablo 4'te yer alır.

Tablo 4.

*İşitme kaybı derecesi ile eğitim ihtiyaçları arasındaki ilişki (EYH, 2014, s. 50-51).*

<b>İşitme kaybının derecesi (Saf ses ortalaması) 500-4000 Hz</b>	<b>Uygun eğitim programları</b>
Normal işitme (-10- +15 dB HL)	İşitme kaybının tipine ve işitme eğrisinin şekline bağlı olarak (konuşma frekanslarda normal sınırlar içerisinde olan çocuklar) hafif derecede kazancı ve düşük çıkış gücü olan işitme cihazından ya da kişisel FM cihazından yarar görürler.
Çok hafif derecede işitme kaybı (16- 25 dB HL)	Eğer sınıf ortamı gürültülü ise, akustik olarak düzenlenmiş ortam ve öğretmene yakın oturma (en fazla 1,5 m) ile daha rahat iletişim ortamı sağlanabilir. Sık geçirilen orta kulak problemi hikayesi varsa, konuşmayı anlama daha fazla etkilenebilir. İletim tipi geçici işitme kayıplarında medikal tedavi ve takip önemlidir. Öğretmenlerin işitme kaybının dil gelişimine ve öğrenmeye etkisi hakkında bilgilendirilmesi gerekir.

<p>Hafif derecede işitme kaybı (26-40 dB HL)</p>	<p>İşitme kaybına sahip çocuklar işitme cihazından ve FM cihazından yarar görürler. Sınıfta oturma tercihi ve ışıklandırma sistemi önemlidir. Dil değerlendirmesi ve uygun eğitim programı ile takip edilmesi gerekir. Eğitim programında işitsel yönetime ağırlık verilmelidir. Çocuklarda kendine güven duygusunun geliştirilmesi önemlidir. Öğretmenlerinin bilgilendirilmesi çocuğun gelişimi açısından önemlidir.</p>
<p>Orta derecede işitme kaybı (41-55 dB HL)</p>	<p>Bu çocukların uygun dil ve konuşma eğitim programı ile takip edilmesi gereklidir. İşitme cihazı kullanması ve düzenli olarak takip edilmesi önemlidir. İfade edici dil gelişimine, okumaya, ve yazı dilinin gelişimine dikkat edilmesi gerekir. İşitsel ve sözel eğitim programlarının çocuğun işitme kaybına göre verilmesi ve öğretmenin bilgilendirilmesi önemlidir.</p>
<p>Orta-ileri derecede işitme kaybı (56-70 dB HL)</p>	<p>İşitme kaybına uyumlu sürekli işitme cihazı kullanması ve düzenli takibi gerekmektedir. Dil gelişiminin gecikmesine bağlı olarak özel eğitim ve kaynaştırma programı önerilebilir. Çocukların gelişimine bağlı olarak akademik yönden desteklenmesi eğitim açısından önemlidir.</p>
<p>İleri derecede işitme kaybı (71-90 dB HL)</p>	<p>Düzenli işitsel-sözel eğitim programı ve uygun işitme cihazı ile takip edilmesi gerekir. İşitsel sözel eğitim programı dudak okuma, işitsel dil ve konuşma becerileri ile beraber kullanılması önerilebilir. Eğer işitme kaybı 80-90 dB'e kadar çıkmışsa total iletişim yöntemlerinin beraber kullanılması gerekebilir. Kaynaştırma programından yarar görürler. Öğretmenlerinin bilgilendirilmesi çocuğun gelişimi açısından önemlidir.</p>
<p>Çok ileri derecede işitme kaybı (91 dB HL ve üstü)</p>	<p>Çok yönlü eğitim programı uygulanması gerekmektedir. Akademik başarı açısından farklı alanlardan (bilişsel, görsel, psikolojik, işaret dili ve işitsel-sözel) özel eğitim destekleri gerekebilir. Koklearimplant açısından takip edilebilirler. Kaynaştırma programından yarı zamanlı olarak yarar görebilir. Bireysel eğitim desteği okul ve okul dışı ortamlarda da sürdürülmelidir.</p>

Tek taraflı işitme kaybı	FM sistemden ve sınıf içi akustik düzenlemeden yarar görürler. Uygun işitme cihazı ve yardımcı dinleme sistemlerinden yarar görebilirler. Eğitimsel ve akademik yönden desteklenmesi ve takip edilmesi gerekebilir. Öğretmenlerinin bilgilendirilmesi çocuğun gelişimi açısından önemlidir.
--------------------------	---

İşitme engeli olmayanlar gibi, engeli olanlarda dil gelişimini sağlayan doğuştan gelen becerilere sahiptirler fakat esas sorun bu potansiyelin nasıl ve ne biçimde işlevsel kılınacağıdır. İşitme engellilerin eğitiminde başlangıçtan bu yana sürekli yöntem tartışmaları varolmuştur (Polat, 1995).

İşitme engellilerin eğitimine ilişkin yöntem tartışmalarında ise tarafları, oralizm ve manualizm destekçileri oluşturur. Oralizm, işitme engellilerin eğitiminde işaret dilinin yerine konuşmanın ve dudak okumanın terdih edilmesi gerektiğini savunan anlayıştır. Manualizm ise, işitme engelli öğrencilerin eğitiminde işaret dilinin kullanımını savunur. 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başları arasındaki dönemde oralizm, manualizm karşısında üstünlük sağlamıştır. Bunun nedenleri arasında, Darwinist anlayışın izlerini bulmak da mümkündür. Zira sözlü iletişim insanları hayvanlardan ayıran en önemli nitelik olarak tanımlanmakta ve işaret dili sözel dilin ilkel bir ikamesi olarak değerlendirilmekteydi (Losco, 2017).

Bu anlayış 1960'larda tersine çevrilmiştir. Bununla birlikte, İngiliz İşaret Dili 2003 yılına kadar bir dil olarak tanınmamıştır (West, 2018).

İşitme engellilerin eğitiminde kullanılan üç esas yöntem: Doğal işitsel-sözel, total ve iki dil (bilingual approach) yöntemi olarak nitelendirilir. Doğal işitsel-sözel yöntemin dayandığı temel ilke, işitme engelli bireyin işitmeler arasında hayatta kalabilmek için, en yaygın iletişim şekli olan sözlü dili öğrenmesi gerektiğidir. Bu metotda, öğretilbileceği ve öğretilmesi gerektiği düşüncesi ile yapılandırılan dil, çocuklara belirli kalıplarla ve belli bir sırayla öğretilir. Bu yapılanma, konuşma eğitimi, artikülasyon çalışmaları, işitme eğitimi, dudak okuma, dil ve okuma eğitimi adı altında çeşitli çalışmaları içermektedir. Dilin öğretilmesi gerektiği fikrine göre çalışmalar yapılır (Çakır vd., 2013, s. 2-3).

Yöntem, işitme engellilere zengin alternatifler sunsa da yöntemin tüm işitme engelli bireylere, özellikle ağır işitme kaybı olan ve sosyal olarak dezavantajlı kişilere (örneğin, düşük sosyo-ekonomik statüde olanlar) uygulanabilir olup olmadığı açık değildir (Polat, 1995, s. 26).

Toplam yöntemin sadece sözlü (oral-only) ve sadece manuel (manual-only) yöntemlerin uzun süre uygulanmasından sonra bu iki yöntemin sözlü ve işaret yöntemlerinden daha gelişmiş ve daha kapsamlı olduğu öne sürülmüştür (Polat, 1995, s. 28-29).

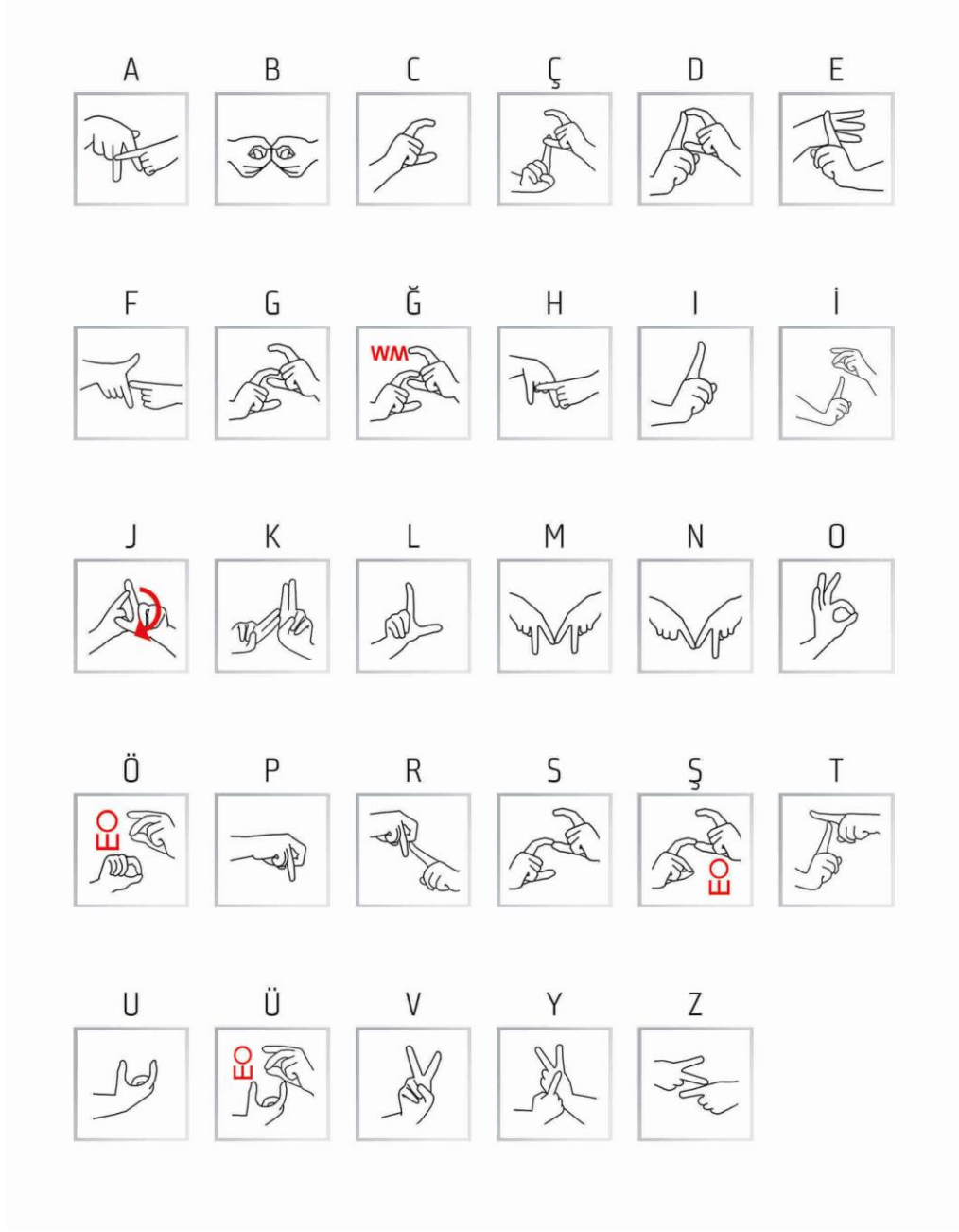
Toplam yöntemde kabul görmüş tek bir tanım bulmak oldukça zordur. Literatürde total yöntemin yalnızca bir iletişim yöntemi değil, aynı zamanda bir felsefe de olduğu vurgulanmaktadır. Total yöntem felsefesinin temelini, yöntemin bir araç olduğu ve aracın amaçlarla uyum içinde olması gerektiği iddiası oluşturur. Bu yöntem kuramsal açıdan mükemmel görünsede, pratiğe ilişkin birçok eksikliğin olduğunu söylemek de mümkündür. Bu yöntem sayesinde eğitim alan öğrencilerin hem işaret dilinde hem de sözlü dilde başarılı olmadığı birçok araştırmada ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, yetişkin işitme engelliler grubu total yöntemin kullanılmasına şiddetle karşı çıkmaya başlamışlardır fakat bu yöntemin hiç kullanılmadığı ya da savunulmadığı anlamına gelmemektedir. İki dil yöntemi, işitme engellilerin eğitiminde yeni bir yöntemdir. Genellikle iki dilin erken yaşta eşzamanlı olarak öğrenilmesine dayanır. İşitme engellilerin eğitimi açısından işaret dili, birinci dili, ikinci dil olarak sözlü dili öğrenmek olarak tanımlanabilir (Çakır vd., 2013, s. 3).

Burada diller arasında üstünlük söz konusu değildir. İşitme engelliler grubunun yapısının heterojenliği göz önünde bulundurulduğunda, yalnızca bir yöntemin tüm işitme engelliler için en iyi olduğu yaklaşımı doğru olmayacaktır. Günümüz eğitim anlayışında öğrenciler biricik ve özgün bireyler olarak değerlendirilir. Bu tür bir bakış açısı, eğitimde bireyselliği ve dolayısı ile bireysel ihtiyaçların göz önünde bulundurulmasını da beraberinde getirir (Polat, 1995, s. 31).

## İşaret Dili

İşaret destekli eğitim yöntemlerinden olan işaret dili, işitme veya konuşma engellilerin aralarında iletişim kurabilmek amacıyla el hareketlerini, yüz mimiklerini ve bir bütün olarak vücut dilini kullanarak oluşturdukları sessiz, görsel bir dildir (Kestane, 2017). Evrensel olmayan ve ülkeden ülkeye değişen işaret dili, bölgelere göre aksan ve lehçelere de sahip olabilmektedir. Keza, Türk işaret dili ve Türkçe, gramer yapısı olarak birbirinden farklı iki dil niteliğindedir. Günümüzde Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kullanılan işaret dili, kökeni 16. ve 17. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'ne uzanan Türk İşaret Dili'dir. Tarihi oldukça eskiye dayanan bu dilin Osmanlı mahkemelerinde kullanıldığına ilişkin bilgiler mevcuttur. İlk işitme engelliler okulu da yine Osmanlı Devleti döneminde II. Abdülhamit tarafından 1902 yılında kurulan Yıldız Sağırılar Okulu'dur ve günümüzdeki Türk iletişim dilinin temelini burada atıldığı tahmin edilir (Fikriyat, 2018).

İlk kez 2015 yılında hazırlanan Türk İşaret Dili Sözlüğü ve 2.607 kelimededen oluşmaktadır. Sözlüğün güncellenmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından, Türk işaret dilinin doğru ve kolay öğrenilebilmesi amacıyla Türk İşaret Dili Eğitim Portalı hizmete sunulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] 2019). Portal ile birlikte 5 bin kelimededen oluşan, güncel Türk İşaret Dili Sözlüğü de hizmete sunulmuştur. İki cilt olarak basılan sözlükteki her işaret için lise ve üniversite öğrenimini tamamlamış yetişkin işitme engellilerin desteğiyle videolar hazırlanmıştır. [tid.meb.gov.tr](http://tid.meb.gov.tr) adresinden kullanıma açılan portalla: Türkiye'de ortak işaret dilinin oluşturulması, bunun doğru ve kolay öğrenilmesi ve kavram zenginliği oluşturularak yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır.



Şekil 1. Türk İşaret Dili Parmak Alfabeti Kaynak: (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] 2015)

İşaret destekli eğitim yöntemlerinden bir diğeri olan parmak alfabeti, alfabedeki her harfe karşı parmakların farklı pozisyonları alınarak kelime ve cümlelerin ifade edilmesidir. Çocuklar yazmayı öğrenene kadar kullanılması çok sınırlı olan bir yöntemdir (EYH, 2014, s. 57). Yukarıda, Türk İşaret Dili Eğitim Portalı'nda yer alan parmak alfabeti gösterilir.

## Engelliler İle İlgili İstatistikî Bilgiler

WHO ile Dünya Bankası, engelliliğe ilişkin ilk raporlarını 2011 yılında yayınlamışlardır. Dünya nüfusunun yaklaşık %15'i bir çeşit engellilik yaşamaktadır. Bunların %2-4'lük kısmı işlevlerinde önemli derecede zorluklar yaşamaktadır. Ortaya çıkan rakamlar, WHO'nün 1970'lerdeki tahminlerinden önemli ölçüde yaklaşık %10 fazladır. Sözkonusu artışın nedenleri arasında: Yaşlanan nüfus, kronik hastalıklardaki hızlı artış ve engelliliğin ölçümüne ilişkin metodolojilerdeki gelişmeler yer alır (WHO, 2011).

İşitme kaybı yönünden bakacak olursak dünya genelinde 466 milyon kişi işitme kaybı yaşar. Bu rakam dünya nüfusunun %5'ini aşar. Bunun 34 milyonu çocuktur. 2050 yılında, 900 milyon insanın işitme kaybına sahip olacağı tahmin edilir. Çocuklardaki işitme kaybı, %60 ölçüsünde önlenebilir nedenlerden meydana gelir. 12-35 yaşları arasındaki 1,1 milyar gencin, maruz kaldıkları gürültü düzeyi nedeniyle işitme kaybı tehlikesi altında olduğu değerlendirilir (WHO, 2019).

Ülkemizde her yıl yaklaşık 1 milyonun üzerinde çocuk dünyaya gelir. TÜİK'in (2019) en son yayınladığı 2018 doğum istatistiklerine göre, 2017 yılında canlı doğan bebek sayısı 1.248.847'dir. Her yıl nüfusumuza en az 1300-2600 yenidoğan, işitme kayıplı olarak katılır. Çocuklar 4-5 yaş civarına geldiklerinde bu sayı beş misline ulaşır (EYH, 2014, s. 26).

Önemli düzeydeki işitme kaybı, doğumda karşılaşılan oldukça yaygın bir durumdur. İki taraflı işitme kaybı her 1000 yeni doğan bebekten 1-3'ü aralığında önemli düzeydedir. Bu oran, yoğun bakımdaki bebeklerde %2-4 oranlarındadır. Önemli düzeydeki işitme kaybının tespiti, ortalama olarak bebekler 14 aylıkken gerçekleştirilmektedir. Bebek İşitmesi Ortak Komitesi (JCIH), daha önce ifade edilen 1994 bildirisinde, bebeklerin 3 aylık olmadan önce işitme kaybının tespitini ve 6 aylık olmadan önce gerekli müdahalenin yapılmasını amaç olarak belirtmiştir. Bebeklerdeki işitme kaybının tespiti, bütün bebeklerin izlenmesini gerektirmektedir. Daha önce de belirtilmiş olduğu gibi, yalnızca yüksek risk grubundaki bebeklerin işitme testine tabi tutulması, ancak %50 oranında bir işitme testine yol açmaktadır. Yalnızca fiziksel gözlemlere ya da ailenin tanısına bırakılması halinde işitme



testlerinden beklenen etkinin alınması mümkün olmayacaktır (Erenberg vd., 1999, s. 527).

Ülkemizde 2004 yılında başlatılan Ulusal Yenidoğan İşitme Taraması'nın hedefi her yeni doğanın işitme taramasını yapmak, işitme kaybını belirleyip tanısını koymak ve rehabilitasyonuna en erken dönemde başlamaktır. Ülkemizde yenidoğan işitme taramaları Hacettepe Üniversitesi ve Marmara Üniversitesinin Odyoloji Bilim Dallarının öncülüğünde başlamıştır. Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde de tüm yenidoğarlara işitme taramaları 2006 yılından itibaren düzenli uygulanmaktadır. İşitme engelli doğan bebeklerin doğumdan kısa süre sonra tespit edilmesi, işitme testlerinin 3 aylıktan öncetamamlanması ve işitme bozukluğu tanısı alanlara 6 aylıktan önce müdahalede edilmesi önemlidir. Doğumdan sonra en geç 6 ay içinde işitme bozukluğu tanısı alan ve işitme cihazları ile işitme ve konuşma eğitimi alan bebekler, normal işitme akranlarına benzer düzeyde konuşma becerilerini geliştirebilirler. Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerde, yeni doğmuş olan çocuklara yeni doğan işitme taramaları uygulanır. Bu taramalar doğuştan işitme kaybının teşhis edilmesini ve olabildiğince erken biçimde rehabilitasyona başlanmasını amaçlanır.

Türkiye'de 2004 yılından itibaren "ulusal yeni doğan bebeklerde işitme taraması kampanyası" ile beraber, yeni doğan çocuk hastaneden çıkmadan önce işitme taraması yapılır. Söz konusu tarama sonucunda doğuştan işitme engeli saptanan bebekler hemen odyoloji bölümünde detaylı testlere tabii tutulur ve en geç altı ay içerisinde işitme cihazı kullanmaları sağlanır. Bu tip çocuklarda altı aylık süre çok önemlidir çünkü doğumdan sonra en geç 6 ay içinde işitme bozukluğu teşhisi konan ve işitme cihazları ile işitme ve konuşma eğitimi alan bebekler, normal işitme akranlarına benzer düzeyde konuşma becerilerini geliştirebilirler. İşitme engelli doğan bebeklerin doğumdan kısa bir süre sonra tespit edilmesi ve 3 aydan önce işitme testlerinin tamamlanması, işitme bozukluğu tanısı alanlara 6 aydan önce gerekli müdahale için önemlidir (EYH, 2014, s. 26). Yenidoğan işitme taramalarının uygulanmaya başlandığı yıllarda, hakim anlayışa göre işitme taramaları yalnızca işitme kaybı açısından risk taşıyan bebeklere

uygulanmalıydı. Bu doğrultuda, başlangıçta işitme kaybı açısından risk faktörlerine sahip bebeklerin işitme taramaları yapılmıştır. Risk faktörlerine değinirken belirttiğimiz şekilde, risk faktörlerine bağlı olarak sadece riskli grupta olduğu değerlendirilen yenidoğanlara işitme taraması uygulanması durumunda doğuştan işitme kayıplı bebeklerin %50'si tespit edilememektedir (Sarbay vd., 2014, s. 54).

### **Engelli Bireyler ve Spor**

Sportif faaliyetler, bireylerin her yönden gelişmesinde büyük rol oynar. Sportif oyunlara bir ekip üyesi olarak katılma; çocukta yardımlaşma, beraber çalışma, diğer ekip elemanlarına ve oyun düzenine saygılı olma gibi duyguları geliştirir. Görme ve işitme engellilerin fiziksel ve sportif aktivitelere ilişkin özel eğitim almadan, özel cihazlar kullanmadan ve bazı etkinliklerde düzenlemeler yapılmadan sportif organizasyonlara katılması olanaksızdır. Sportif faaliyetlerin; dilsel, kültürel ve sosyal engellerin üstesinden gelmede özgün bir yeteneği vardır. Bu nedenle sportif faaliyetler, engelliler bakımından uyum ve içermeye stratejileri için mükemmel bir ortam sağlar. Ayrıca, sporun evrensel popülerliği ile fiziksel, sosyal ve ekonomik kalkınma açısından sağladığı faydalar, engelli bireylerin topluma kazandırılması ve yaşam standartlarının yükseltilmesi bakımından sportif faaliyetleri ideal bir araç haline getirir (Yıldız ve Çetin, 2018, s. 54-63).

Açak ve Karademir (2011), yaptıkları çalışma neticesinde, sportif faaliyetler ile işitme engelli bireylerin benlik saygısı düzeyi arasında olumlu bir ilişki olduğunu ifade ederler. Sportif faaliyetlerde bulunma, benlik saygısını artırır ve yüksek benlik saygısına sahip olmak da sportif faaliyetlerdeki başarıyı artırır. Özellikle okullar tarafından işitme engelli öğrencilerin, işitme engelliler için düzenlenen işitme engelli spor faaliyetlerini kapsayan topluluk olaylarına dahil etmeleri, işitme engelli öğrencilerin sosyal yeterliklerinin geliştirebilmesine ve yaşamdan daha fazla keyif almalarına yardımcı olur. İlave olarak, diğer grupların aksine, işitme engelli bireyler, birbirlerini bulma ve birbirleriyle kaynaşma konusunda aktif bir şekilde çaba harcarlar. Sonuç olarak, sportif etkinliklerin, işitme engelli olup çok fazla alternatif faaliyette

bulunma şansı olmayan öğrencilerin benlik saygıları üzerinde olumlu etki sağladığını söylemek mümkündür.

### **Türkiye’de İşitme Engelliler ve Spor**

Spor alanında işitme engellilerin işitme engelli olmayanlara nazaran çok farklı olduklarını söylemek de mümkün değildir. Spor branşları bakımından ele aldığımızda, Dünya Engelliler Spor Federasyonu 27 spor branşını kapsamaktayken bu sayı Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonunda 22 düzeyindedir. İşitme engelliler için düzenlenen (deaflympics-sağır olimpiyatları) işitme engelliler olimpiyat oyunları bulunur (Tatlıcı vd., 2018, s. 594).

İşitme engelli bireylerin fiziksel aktiviteler üzerine odaklanmaları, yaşam kalitelerine olumlu etkide bulunacaktır. Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan bir eserde, işitme engellilerin gerçekleştirebilecekleri fiziksel aktiviteler şu şekilde belirtilir (Sağlık Bakanlığı, 2014).

- **0-6 Yaş:** Görsel uyaranlarla sürünme ve emekleme, minder üzerinde dönme, aktiviteleri öğretilmesi. Renkli ve ışıklı oyuncak kullanımı ile yürüme aktiviteleri. Denge ve aerobik aktiviteler.
- **7-18 Yaş:** Aerobik aktiviteler (folklor, ip atlama gibi). Görsel uyaranların artırıldığı takım oyunları.
- **19-65 Yaş:** Bahçe işleri, dans,ve diğer aerobik aktiviteler.

Tablo 5.

*Yıllara göre federasyonlara bağlı lisanslı sporcu sayıları, 2007-2014*

<b>Yıllar</b>	<b>Toplam Sporcu Sayısı</b>	<b>Bedensel engelliler</b>	<b>Görme engelliler</b>	<b>İşitme engelliler</b>	<b>Zihinsel engelliler</b>
<b>2007</b>	1.262.891	1.924	1.920	5.935	6.323
<b>2008</b>	1.469.352	2.373	2.175	6.442	7.658
<b>2009</b>	1.621.349	2.756	2.504	6.902	-
<b>2010</b>	1.764.756	3.168	2.805	7.424	-
<b>2011</b>	1.951.216	3.553	3.091	8.045	-
<b>2012</b>	2.331.159	3.960	3.467	8.720	-
<b>2013</b>	2.817.773	4.523	3.859	9.333	-
<b>2014</b>	3.219.324	5.137	4.296	9.765	-

Tablo 5'te yıllara göre federasyonlara bağlı lisanslı sporcu sayıları, 2007-2014 dönemi verileri çerçevesinde ele alınmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2019). Tabloda, yıllar itibarıyla toplam sporcu sayısında ve bununla beraber engelli kategorilerindeki sporcu sayılarında her yıl artış olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın verilerine dayanan istatistiklerde zihinsel engelliler kategorisindeki sporcu sayılarının 2008 yılından itibaren temin edilemediğini görürüz.

Tablo 6.

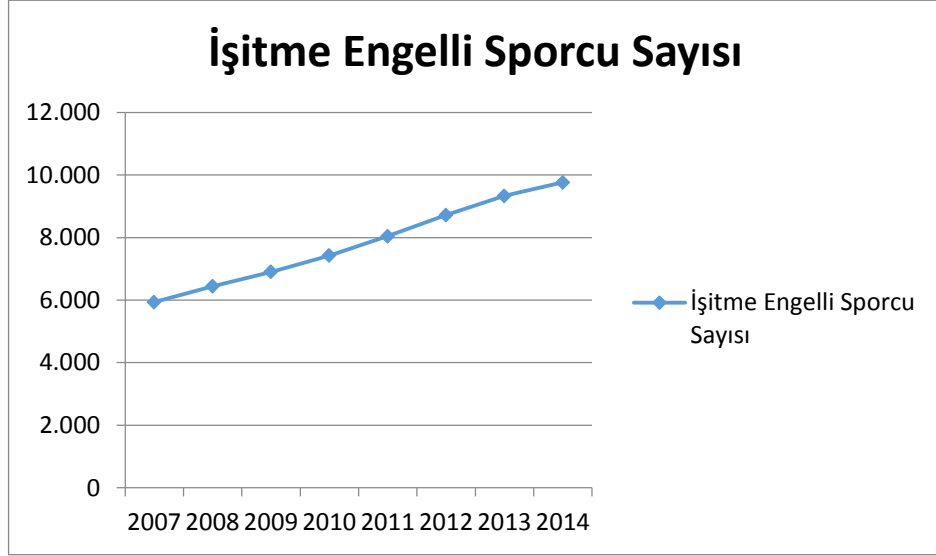
*Engelli sporcuların yıllara göre dağılımı.*

Yıllar		Toplam Sporcu Sayısı	Bedensel engelliler	Görme engelliler	İşitme engelliler	Zihinsel engelliler
2007	Sayı	1.262.891	1.924	1.920	5.935	6.323
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,15%	0,15%	0,47%	0,50%
2008	Sayı	1.469.352	2.373	2.175	6.442	7.658
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,16%	0,15%	0,44%	0,52%
2009	Sayı	1.621.349	2.756	2.504	6.902	-
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,17%	0,15%	0,43%	
2010	Sayı	1.764.756	3.168	2.805	7.424	-
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,18%	0,16%	0,42%	
2011	Sayı	1.951.216	3.553	3.091	8.045	-
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,18%	0,16%	0,41%	
2012	Sayı	2.331.159	3.960	3.467	8.720	-
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,17%	0,15%	0,37%	
2013	Sayı	2.817.773	4.523	3.859	9.333	-
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,16%	0,14%	0,33%	
2014	Sayı	3.219.324	5.137	4.296	9.765	-
	Toplam İçindeki Payı	100,00%	0,16%	0,13%	0,30%	

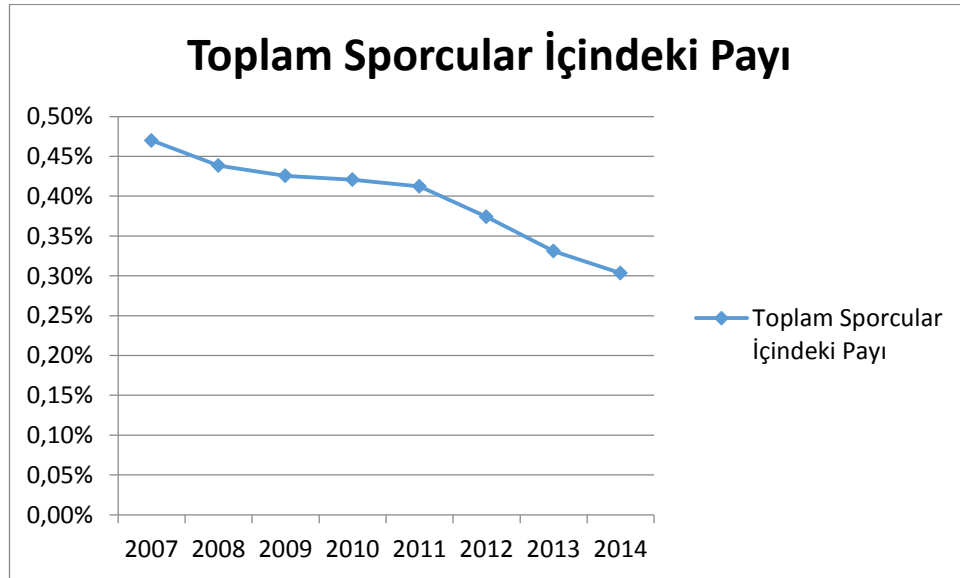
Her ne kadar yıllar itibarıyla işitme engelli sporcu sayısında artış oluyorsa da, engelli kategorilerindeki sporcu sayılarının toplam sporcu sayısı içindeki payına baktığımızda (Tablo 6), işitme engelli sporcu sayısının toplam sporcu sayısı ile paralel bir şekilde artmadığını ve toplam sporcu sayısındaki payın yıllar itibarıyla azaldığını görürüz (Şekil 3 ).

Bedensel engelliler ve görme engelliler kategorilerinde ilk başta artmakta olan oran daha sonra azalmaya başlamıştır. İşitme engelli

sporcuların toplam sporcu sayısı içindeki payı ise her yıl azalmaktadır. Bununla birlikte, zihinsel engelli sporculara ilişkin veri temin edilememekle birlikte, toplam sporcu sayısı içinde en fazla sporcu barındıran kategori işitme engellilerdir.



Şekil 2. İşitme engelli sporcu sayısı trendi



Şekil 3. İşitme engelli sporcu sayısının toplam içindeki payı trendi

Bununla birlikte, elde edilen sonuçların, işitme engellilerin spor yapmadığı şeklinde yorumlanması da mümkün değildir. Zira rakamlar yalnızca lisanslı sporcuları kapsamaktadır. Lisanslı olmayan işitme engelli sporcuları da dahil ettiğimizde sayı ve oranlar değişecektir. Yine de, işitme engellilerin lisanslı sporcu olmaları noktasında teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi faydalı olacaktır. Buna ilişkin motivasyon unsurları önceki kısımlarda belirtilmişti.

### **Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu**

TİESF, Türkiye Engelliler Spor Federasyonu'nun 2000 yılında dağılmasıyla dört ayrı federasyondan birisi olarak kurulmuştur. Çalışmalarını, GSGM çatısı altında sürdürür. Halihazırda başkanlığını Yakup Ümit KİHTİR'in sürdürdüğü TİESF'e bağlı 114 kulüp yer almaktadır. Türkiye genelinde 1727 Kadın, 8532 Erkek, toplam 10.259 sporcuyla engelli federasyonları arasında en fazla sporcu sayısına sahiptir. TİESF, Avrupa İşitme Engelliler Spor Organizasyonu (EDSO), Dünya Sağır Sporları Komitesi (CISS) ve İşitme Engelliler Olimpiyat Komitesi (DEAFLYMPICS)'in bir üyesidir. 4 yılda bir İşitme Engelliler Olimpiyat Oyunları düzenlenir.

TİESF'in faaliyet gösterdiği spor branşları şu şekildedir: basketbol, futbol, voleybol, güreş, hentbol, badminton, atletizm, bisiklet, tenis, plaj voleybolu, karete, judo, masa tenisi, kayak, yüzme, bowling, taekwondo, futsal, atıcılık ve oryantiring. Diğer engelli spor federasyonlarında ayrı kural ve ekipmanlar olmasına karşın, TİESF bünyesindeki spor branşlarında normal sporcular ile aynı kurallar ve saha ölçüleri geçerlidir. Her yaştan sporcuya hizmet verecektürden yarışmalar; ümitler, gençler, büyükler ve yıldızlar şampiyonaları ile kategorilere ayrılmıştır.

## **Bölüm 3**

### **Materyal ve Metod**

Bu bölümün amacı araştırmının model, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi, veri toplama aracı ve elde edilen verilerin yöntem ve analizlere yer verir.

#### **Araştırma Modeli**

Bu araştırma, Van İli Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan okullarda öğrenim gören spor yapan ve yapmayan işitme engelliler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerini karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının gerçekleştirdiği çalışma betimsel tarama modeline ait araştırma desenidir. Tarama modeli, geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi incelemeyi amaçlayan; araştırmaya konu olan olay, kişi ya da nesnenin kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışıldığı araştırma türleridir (Karasar, 2006).

#### **Evren ve Örneklem**

Araştırmanın evrenini Van il merkezinde bulunan, Abdurrahman Gazi İMKB Anadolu Lisesi (Normal), Hasan Ali Yücel Ortaokul (Normal), Fevzi Çakmak Ortaokulu (Normal), Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi (Normal), Van Özel Eğitim Meslek Lisesi (Engelli) ve Abdurrahman Gazi İşitme Ortaokulu (Engelli) öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi ise basit seçkisiz örneklem yöntemi kullanılarak seçilen 131'i erkek ve 143'ü kız olmak üzere toplam 274 öğrenci oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme, evren içerisindeki bütün birimlerin eşit ve bağımsız seçilme hakkına sahip olduğu örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2013).

#### **Veri Toplama Yöntemi**

12.02.2019 tarihli Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin 9538 sayılı etik kurul izni ve 21.02.2019 tarihli Van Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 77157353-821.99-E.3795508 sayılı izni sonrasında Van ilinde yer alan Abdurrahman Gazi İMKB Anadolu Lisesi (Normal), Hasan Ali Yücel Ortaokul

(Normal), Fevzi Çakmak Ortaokulu (Normal), Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi (Normal), Van Özel Eğitim Meslek Lisesi (Engelli) ve Abdurrahman Gazi İşitme Ortaokulu (Engelli) öğrencilerine araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu dağıtılmıştır. Çalışma yapıldığı okullarda işitme dili anlama, yorumlama ve tercüme etme deneyimine sahip tercümanlar tarafından gerekli bilgiler öğrencilere anlatıldıktan sonra anket formundaki sorulara samimi ve dürüst cevaplar vermeleri istenmiştir. Araştırma gönüllülük esasına göre ulaşılabilen tüm öğrencilere uygulanmıştır.

### **Veri Toplama Aracı**

Araştırma verilerinin toparlanması için araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu iki bölümden oluşur. İlk bölümde öğrencilerin kişisel bilgilerine (Cinsiyet, yaş, boy, kilo, spor yapma durumları, spor yapma süresi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, vücut algısı, akademik başarı, boş zaman değerlendirme, ailede spor yapma durumu, sporu destekleme vb.) yer verilmiştir. İkinci bölümde, Akademik Motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Akademik Motivasyon Ölçeği: Vallerand ve arkadaşları tarafından 1992 yılında Kanada'da geliştirmiştir. Karagüven (2012) Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçeye adaptasyonunu 390 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirmiştir. Ölçek 28 madde 7 alt faktörden oluşmuştur. 3 tane içsel motivasyon, 3 tane dışsal motivasyon ve 1 tane motivasyonsuzluk boyutuna ait olmak üzere, her biri dörder maddelik, toplam yedi farklı boyuttan oluşur. Bunlar sırasıyla: İçsel Motivasyon Bilme- İMBİ, İçsel Motivasyon Başarma- İMBA, İçsel Motivasyon Hareket-İMH, Dışsal Motivasyon Tanınma-DMT, Dışsal Motivasyon Kendini İspat DMKİ, Dışsal Motivasyon Düzenleme-DMD ve Motivasyonsuzluk-MS boyutlarıdır. Ölçeğe ait cronbachalpha değeri 0.87, iç tutarlılık katsayısı ise 0.67 ile 0.87 arasında cronbachalpha değerleri elde edilmiştir.

### **Veri Analizi**

Bulguların istatistiki değerlendirilme süreci SPSS 23.0 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak demografik sorulara ait frekans ve yüzde



hesaplamaları yapılmış ve sonrasında ölçekte yer alan sorulara ait ortalamalar hesaplanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda anket yöntemi ile elde edilen verilerin spss programında kodlama işlemi gerçekleştirildikten sonra analiz işlemlerine başlamadan önce gruplar arasındaki farklılıkları karşılaştıracağımız analizleri belirlemek için normallik testi uygulanmıştır. Uygulanan test sonrasında örneklemin normallik varsayımını karşılamadığı belirlenmiş ve bu sebeple farklılıkları test etmek için non-parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Araştırmada ölçek puan ortalamaları ve iki grup arasındaki farklılıkları saptayabilmek için Mann Whitney-U testi gerçekleştirilmiştir. İki'den fazla değişkenler arasındaki farklılıklarda Kruskalwallis analizi yapılmıştır. Hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için LSD (Least Significant Difference) testi yapılmıştır. Anlam derecesi 0.05 olarak değerlendirmeye alınmıştır.

**Bölüm 4**  
**Bulgular ve Yorum**

Tablo 7  
*Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Yaş, Boy ve Kilo Ortalamaları*

	<b>N</b>	<b>Min.</b>	<b>Max.</b>	<b><math>\bar{x}</math></b>	<b>Ss</b>	
Yaş	274	10	20	15,09	2,339	
Boy	274	123	189	162,13	11,761	
Kilo	274	41	95	53,38	11,227	
<b>Spor Yapmayan</b>			<b>Spor Yapan</b>			
	<b>Yaş</b>	<b>Boy</b>	<b>Kilo</b>	<b>Yaş</b>	<b>Boy</b>	<b>Kilo</b>
<b>N</b>	131	131	131	143	143	143
<b><math>\bar{x}</math></b>	15,12	159,53	52,02	15,07	164,51	54,62
<b>Ss</b>	2,475	12,579	12,109	2,216	10,446	10,239
<b>Kız</b>			<b>Erkek</b>			
	<b>Yaş</b>	<b>Boy</b>	<b>Kilo</b>	<b>Yaş</b>	<b>Boy</b>	<b>Kilo</b>
<b>N</b>	143	143	143	131	131	131
<b><math>\bar{x}</math></b>	14,77	157,90	51,38	15,45	166,75	55,55
<b>Ss</b>	2,313	10,123	10,440	2,324	11,719	11,683

Araştırmamıza katılan öğrencilerin %47,8'i (131 kişi) erkek, %52,2'si (143 kişi) kız öğrencilerden oluşur. Araştırmaya spor yapan ve yapmayan, işitme engelli ortaokul ve lise öğrencileri katılım sağlamıştır. Yaş aralıkları 10 ila 20 arasında olan öğrencilerin yaş ortalaması  $15,09 \pm 2,33$  tür. Öğrencilerin boy ortalamaları 1.62 ve kilo 53,3 tür. Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin yaş, boy ve kilo durumlarını incelediğimizde spor yapan öğrencilerin boy ortalaması daha yüksek gözlenmiştir. Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin yaş ortalamaları arasında fark yoktur.

Tablo 8

*Çalışmaya katılan öğrencilerin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları*

<b>Akademik Motivasyon Alt Boyutları</b>	<b>N</b>	<b><math>\bar{x}</math></b>	<b>Ss</b>
İMBİ	274	16,7080	7,22446
İMBA	274	16,4781	7,13203
İMH	274	16,4270	6,29176
DMT	274	17,3248	7,20960
DMKİ	274	16,0073	6,81143
DMD	274	16,5328	7,25168
MS	274	23,6752	6,37075

Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik motivasyon alt boyut ortalamalarını incelediğimizde İçsel motivasyon-bilme 16.70, içsel motivasyon-başarı 16.47, içsel motivasyon-hareket 16.42, dışsal motivasyon-tanınma 17.32, dışsal motivasyon kendini ispat 16.00, dışsal motivasyon-düzenleme 16.53 ve motivasyonsuzluk ortalaması 23.67 dir. Öğrencilerin motivasyonsuzluk düzeyleri yüksek ortalamaya sahiptir.

Tablo 9

*İşitme engelli spor yapan ve spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

İşitme engelli ortaokul öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	İ. engelli spor yapmayan	36	21,89	788,00	122,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	50,51	1768,00		
İMBA	İ. engelli spor yapmayan	36	19,54	703,50	37,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	52,93	1852,50		
İMH	İ. engelli spor yapmayan	36	22,15	797,50	131,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	50,24	1758,50		
DMT	İ. engelli spor yapmayan	36	20,83	750,00	84,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	51,60	1806,00		
DMKİ	İ. engelli spor yapmayan	36	22,42	807,00	141,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	49,97	1749,00		
DMD	İ. engelli spor yapmayan	36	21,14	761,00	95,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	51,29	1795,00		

MS	İ. engelli spor yapmayan	36	50,71	1825,50	100,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	35	20,87	730,50		

Akademik Motivasyon Ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puanları spor yapan ve yapmayan işitme engelli ortaokul öğrencilerine göre karşılaştırmak için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 9'da yer almaktadır.

Spor yapan ve yapmayan işitme engelli ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p < 0,05$ ). Spor yapan işitme engelli ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyutları içsel motivasyon-bilme (50,51), içsel motivasyon-başarı (52,93), içsel motivasyon-hareket (50,24), dışsal motivasyon-tanınma (51,60), dışsal motivasyon kendini ispat (49,97) ve dışsal motivasyon-düzenleme (51,29) düzeyleri daha yüksektir.

Spor yapmayan işitme engelli ortaokul öğrencilerinin motivasyonsuzluk (50,71) düzeyleri, spor yapan işitme engelli ortaokul öğrencilerine (20,87) göre daha yüksektir. İşitme engelli öğrencilerin yaptıkları sporların akademik motivasyonlarına olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 10

*İşitme engelli spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

İşitme engelli lise öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	İ. engelli spor yapmayan	33	22,30	736,00	175,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	45,35	1542,00		
İMBA	İ. engelli spor yapmayan	33	20,02	660,50	99,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	47,57	1617,50		

İMİH	İ. engelli spor yapmayan	33	22,91	756,00	195,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	44,76	1522,00		
DMT	İ. engelli spor yapmayan	33	22,50	742,50	181,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	45,16	1535,50		
DMKİ	İ. engelli spor yapmayan	33	22,65	747,50	186,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	45,01	1530,50		
DMD	İ. engelli spor yapmayan	33	19,50	643,50	82,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	48,07	1634,50		
MS	İ. engelli spor yapmayan	33	48,29	1593,50	89,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli spor yapan	34	20,13	684,50		

Akademik Motivasyon Ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puanları spor yapan ve yapmayan işitme engelli lise öğrencilerine göre karşılaştırmak için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 10'da yer almaktadır.

Spor yapan ve yapmayan işitme engelli lise öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p < 0,05$ ). Spor yapan işitme engelli lise öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyutları içsel motivasyon-bilme (45,35), içsel motivasyon-başarı (47,57), içsel motivasyon-hareket(44,76), dışsal motivasyon-tanınma (45,16), dışsal motivasyon kendini ispat (45,01) ve dışsal motivasyon-düzenleme (48,07) düzeyleri daha yüksektir.

Spor yapmayan işitme engelli lise öğrencilerinin motivasyonsuzluk (48,29) düzeyleri, spor yapan işitme engelli lise öğrencilerine (20,13) göre daha yüksektir. İşitme engelli öğrencilerin yaptıkları sporların akademik motivasyonlarına olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 11

*İşitme engelli olmayan spor yapan ve spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

İşitme engelli olmayan ortaokul öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	Spor yapan	34	46,49	1580,50	170,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	22,51	765,50		
İMBA	Spor yapan	34	47,24	1606,00	145,000	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	21,76	740,00		
İMH	Spor yapan	34	46,76	1590,00	161,000	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	22,24	756,00		
DMT	Spor yapan	34	47,54	1616,50	134,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	21,46	729,50		
DMKİ	Spor yapan	34	43,46	1477,50	273,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	25,54	868,50		
DMD	Spor yapan	34	45,96	1562,50	188,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	23,04	783,50		
MS	Spor yapan	34	28,06	954,00	359,000	<b>,007</b>
	Spor yapmayan	34	40,94	1392,00		

İşitme engelli olmayan, spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 11'de yer almaktadır.

Spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p < 0,05$ ). Spor yapan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyutları içsel motivasyon-bilme (46,49), içsel motivasyon-başarı (47,24), içsel motivasyon-hareket (46,76), dışsal motivasyon-tanınma (47,54), dışsal motivasyon kendini ispat (43,46) ve dışsal motivasyon-düzenleme (45,96) düzeyleri daha yüksektir.

Spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin motivasyonsuzluk (40,94) düzeyleri, spor yapan ortaokul öğrencilerine (28,06) göre daha yüksektir.

Tablo 12

*İşitme engelli olmayan spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

İşitme engelli olmayan lise öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	Spor yapan	34	46,85	1593,00	158,000	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	22,15	753,00		
İMBA	Spor yapan	34	45,63	1551,50	199,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	23,37	794,50		
İMH	Spor yapan	34	45,69	1553,50	197,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	23,31	792,50		
DMT	Spor yapan	34	47,56	1617,00	134,000	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	21,44	729,00		
DMKİ	Spor yapan	34	44,88	1526,00	225,000	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	24,12	820,00		
DMD	Spor yapan	34	46,22	1571,50	179,500	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	22,78	774,50		
MS	Spor yapan	34	24,00	816,00	221,000	<b>,000</b>
	Spor yapmayan	34	45,00	1530,00		

İşitme engelli olmayan, spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 12'de yer almaktadır. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p < 0,05$ ). Spor yapan lise öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyutları içsel motivasyon-bilme (46,85), içsel motivasyon-başarı (45,63), içsel motivasyon-hareket (45,69), dışsal motivasyon-tanınma (47,56), dışsal motivasyon kendini ispat (44,88) ve dışsal motivasyon-düzenleme (46,22) düzeyleri daha yüksektir.

Spor yapmayan lise öğrencilerinin motivasyonsuzluk (45,00) düzeyleri, spor yapan lise öğrencilerine (24,00) göre daha yüksektir.

Tablo 13

*Spor yapan İşitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

Spor yapan ortaokul öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	İşitme engelli	35	30,53	1068,50	438,500	,059
	İşitme engelli olmayan	34	39,60	1346,50		
İMBA	İşitme engelli	35	35,07	1227,50	592,500	,976
	İşitme engelli olmayan	34	34,93	1187,50		
İMH	İşitme engelli	35	36,56	1279,50	540,500	,512
	İşitme engelli olmayan	34	33,40	1135,50		
DMT	İşitme engelli	35	29,03	1016,00	386,000	<b>,012</b>
	İşitme engelli olmayan	34	41,15	1399,00		
DMKİ	İşitme engelli	35	36,96	1293,50	526,500	,409
	İşitme engelli olmayan	34	32,99	1121,50		
DMD	İşitme engelli	35	36,73	1285,50	534,500	,466
	İşitme engelli olmayan	34	33,22	1129,50		
MS	İşitme engelli	35	34,57	1210,00	580,000	,855
	İşitme engelli olmayan	34	35,44	1205,00		

Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 13'de yer almaktadır. Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>0,05$ ).

Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon dışsal motivasyon-tanınma alt boyut puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). İşitme engelli olmayan ve spor yapan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon dışsal motivasyon-tanınma (41,15) alt boyut düzeyi daha yüksektir.



Tablo 14

*Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

Spor yapan lise öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	İşitme engelli	34	34,88	1186,00	565,000	,873
	İşitme engelli olmayan	34	34,12	1160,00		
İMBA	İşitme engelli	34	39,90	1356,50	394,500	<b>,024</b>
	İşitme engelli olmayan	34	29,10	989,50		
İMH	İşitme engelli	34	38,37	1304,50	446,500	,104
	İşitme engelli olmayan	34	30,63	1041,50		
DMT	İşitme engelli	34	33,96	1154,50	559,500	,820
	İşitme engelli olmayan	34	35,04	1191,50		
DMKİ	İşitme engelli	34	36,51	1241,50	509,500	,399
	İşitme engelli olmayan	34	32,49	1104,50		
DMD	İşitme engelli	34	38,47	1308,00	443,000	,096
	İşitme engelli olmayan	34	30,53	1038,00		
MS	İşitme engelli	34	31,94	1086,00	491,000	,280
	İşitme engelli olmayan	34	37,06	1260,00		

Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 14'de yer almaktadır. Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyonalt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>0,05$ ).

Spor yapan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon içsel motivasyon-başarı alt boyut puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). İşitme engelli

spor yapan lise öğrencilerinin akademik motivasyon içsel motivasyon-başarı (39,90) alt boyut düzeyi daha yüksektir.

Tablo 15

*Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

Spor yapmayan ortaokul öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	İşitme engelli	36	25,13	904,500	238,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli olmayan	34	46,49	1580,50		
İMBA	İşitme engelli	36	27,79	1000,50	334,500	<b>,001</b>
	İşitme engelli olmayan	34	43,66	1484,50		
İMH	İşitme engelli	36	34,90	1256,50	590,500	,800
	İşitme engelli olmayan	34	36,13	1228,50		
DMT	İşitme engelli	36	26,11	940,00	274,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli olmayan	34	45,44	1545,00		
DMKİ	İşitme engelli	36	26,04	937,50	271,500	<b>,000</b>
	İşitme engelli olmayan	34	45,51	1547,50		
DMD	İşitme engelli	36	26,44	952,00	286,000	<b>,000</b>
	İşitme engelli olmayan	34	45,09	1533,00		
MS	İşitme engelli	36	39,67	1428,00	462,000	,076
	İşitme engelli olmayan	34	31,09	1057,00		

Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 15'de yer almaktadır. Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p < 0,05$ ).

Spor yapmayan ve işitme engelli olmayan ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyutları içsel motivasyon-bilme (46,49), içsel

motivasyon-başarı (43,66), dışsal motivasyon-tanınma (45,44), dışsal motivasyon kendini ispat (45,51) ve dışsal motivasyon-düzenleme (45,09) düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 16

*Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

Spor yapmayan lise öğrencileri		N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	İşitme engelli	33	29,52	974,00	413,000	,062
	İşitme engelli olmayan	34	38,35	1304,00		
İMBA	İşitme engelli	33	30,89	1019,50	458,500	,195
	İşitme engelli olmayan	34	37,01	1258,50		
İMH	İşitme engelli	33	37,15	1226,00	457,000	,189
	İşitme engelli olmayan	34	30,94	1052,00		
DMT	İşitme engelli	33	31,12	1027,00	466,000	,232
	İşitme engelli olmayan	34	36,79	1251,00		
DMKİ	İşitme engelli	33	29,67	979,00	418,000	,071
	İşitme engelli olmayan	34	38,21	1299,00		
DMD	İşitme engelli	33	26,36	870,00	309,000	<b>,001</b>
	İşitme engelli olmayan	34	41,41	1408,00		
MS	İşitme engelli	33	36,26	1196,50	486,500	,346
	İşitme engelli olmayan	34	31,81	1081,50		

Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 16'da yer almaktadır. Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon alt boyut ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>0,05$ ).

Spor yapmayan işitme engelli ve işitme engelli olmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon ölçeği dışsal motivasyon-düzenleme alt boyut puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). İşitme engelli olmayan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin akademik motivasyon dışsal motivasyon-düzenleme (45,09) alt boyut düzeyi daha yüksektir.

Tablo 17

*Öğrencilerin cinsiyetlerine göre akademik motivasyon düzeylerinin analiz sonuçları.*

	Cinsiyet	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann Whitney U	P
İMBİ	Erkek	131	142,59	18679,50	8699,500	,308
	Kadın	143	132,84	18995,50		
İMBA	Erkek	131	142,54	18672,50	8706,500	,313
	Kadın	143	132,88	19002,50		
İMH	Erkek	131	142,40	18654,00	8725,000	,327
	Kadın	143	133,01	19021,00		
DMT	Erkek	131	141,15	18490,50	8888,500	,465
	Kadın	143	134,16	19184,50		
DMKİ	Erkek	131	147,38	19306,50	8072,500	<b>,048</b>
	Kadın	143	128,45	18368,50		
DMD	Erkek	131	147,02	19259,00	8120,000	,057
	Kadın	143	128,78	18416,00		
MS	Erkek	131	131,94	17284,50	8638,500	,265
	Kadın	143	142,59	20390,50		

Akademik Motivasyon Ölçeğinin boyutlarından elde edilen puanları tüm spor yapan ve yapmayan öğrencilerin cinsiyetlerine göre karşılaştırmak için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 17’de incelenmiştir. Öğrencilerin akademik motivasyon düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ( $p>0,05$ ). Öğrencilerin akademik

motivasyon düzeylerinden dışsal motivasyon-kendini ispat alt boyut düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir ( $p < 0,05$ ). Erkek öğrencilerin dışsal motivasyon-kendini ispat alt boyut düzeyleri kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 18

*Öğrencilerin gelir durumlarına göre akademik motivasyon Düzeylerinin analiz sonuçları.* (kruskal wallis)

	Aylık Gelir	N	Sıra Ortalaması	Sd	$X^2$	P
İMBİ	500'ün altı	31	155,53	3	4,518	,211
	500-1000 TL arası	70	127,86			
	1000-3000 TL arası	131	133,53			
	3000 TL ve üzeri	42	152,64			
İMBA	500'ün altı	31	160,53	3	10,946	,012*
	500-1000 TL arası	70	116,09			
	1000-3000 TL arası	131	136,52			
	3000 TL ve üzeri	42	159,24			
İMH	500'ün altı	31	160,55	3	9,029	,029*
	500-1000 TL arası	70	115,75			
	1000-3000 TL arası	131	139,76			
	3000 TL ve üzeri	42	149,68			
DMT	500'ün altı	31	146,34	3	3,119	,374
	500-1000 TL arası	70	131,19			
	1000-3000 TL arası	131	133,35			
	3000 TL ve üzeri	42	154,44			
DMKİ	500'ün altı	31	152,44	3	8,490	,037*
	500-1000 TL arası	70	119,61			
	1000-3000 TL arası	131	135,95			
	3000 TL ve üzeri	42	161,14			
DMD	500'ün altı	31	156,39	3	11,812	,008**
	500-1000 TL arası	70	118,81			
	1000-3000 TL arası	131	133,57			
	3000 TL ve üzeri	42	166,95			
MS	500'ün altı	31	152,58	3	6,859	,077
	500-1000 TL arası	70	145,71			

---

1000-3000 TL arası	131	138,253
3000 TL ve üzeri	42	110,35

---

Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin gelir durumlarına göre akademik motivasyon ölçeği alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkı karşılaştırmak amacıyla kruskalwallis analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 27'de sunulmuştur. Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin içsel motivasyon-bilme alt boyut ortalamaları gelir durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>0,05$ ). Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin dışsal motivasyon-tanınma alt boyut ortalamaları gelir durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>0,05$ ). Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin motivasyonsuzluk alt boyut ortalamaları gelir durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermez ( $p>0,05$ ).

Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin içsel motivasyon-başarı alt boyut düzeyi gelir durumlarına göre farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). 3000 TL ve üstü gelire sahip olan öğrencilerin içsel motivasyon-başarı alt boyut düzeyi 500-1000 TL gelire sahip olanlara göre daha yüksektir. Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin içsel motivasyon-hareket alt boyut düzeyi gelir durumlarına göre farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). 3000 TL ve üstü gelire sahip olan öğrencilerin içsel motivasyon-hareket alt boyut düzeyi 500-1000 TL gelire sahip olanlara göre daha yüksektir.

Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin dışsal motivasyon kendini ispat alt boyut düzeyi gelir durumlarına göre farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). 3000 TL ve üstü gelire sahip olan öğrencilerin dışsal motivasyon-kendini ispat alt boyut düzeyi 500-1000 TL gelire sahip olanlara göre daha yüksektir.

Spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin dışsal motivasyon-düzenleme alt boyut düzeyi gelir durumlarına göre farklılık göstermektedir ( $p<0,05$ ). 3000 TL ve üstü gelire sahip olan öğrencilerin dışsal motivasyon-düzenleme alt boyut düzeyi 500-1000 TL gelire sahip olanlara göre daha yüksektir. Geliri yüksek olan öğrencilerin akademik motivasyon düzeyleri daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

## Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Ülkemizde engelli kişilerin sportif aktivitelerinin zayıf olması nedeni ile hem bunu göstermek adına hem de işitme engelli bireylerin sportif faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda psikolojilerinde nasıl bir etkilene olduğunu inceleyebilmek adına böyle bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin yorumları, literatürdeki araştırmalar ışığında tartışılıp yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunun en önemli bulgusu aktif olarak spor yapan ve yapmayan işitme engelli öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Spor yapan işitme engelli öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinin, spor yapmayan işitme engelli öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür ( $P<0,05$ ). Yıldız (2018), spor yapan işitme engelli bireylerle spor yapmayan işitme engelli bireylerin bazı psikolojik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmada: Spor yapan kişilerin atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu, sürekli kaygı ve durumluluk kaygı düzeylerinin ise spor yapmayanlarda yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Karakoç vd., (2012) yaptığı çalışmada spor yapan işitme engelli bireylerin benlik saygılarının spor yapmayan işitme engelli bireylere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde kişilerin engeli ne olursa olsun hareket, egzersiz, sporsal etkinliklere katılım kişiye haz vermekte, hareket etmekten duyulan hazda kişinin hayat motivasyonunu artırır (Aygün, 2004). Demir ve İlhan (2019), görme engellilerin spora katılım düzeylerini incelediği çalışmada: Görme engelli judocuların içsel motivasyon puanlarının haltercilerden, dışsal motivasyon puanlarının ise goalballcilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yurt ve Bozer'in (2015), Akademik Motivasyon Ölçeğini Türkçeye geliştirdiği çalışmada öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon düzeylerini, çalışmamızın aksine daha yüksek bulmuştur. Yine bir başka çalışmada Karaman vd. (2012), spor yapan ve yapmayan 10-12 yaş grubu çocukların benlik saygılarını incelediği çalışmada: Spor yapan öğrencilerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamızı destekler.

Araştırmamıza göre öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinden dışsal motivasyon-kendini ispat alt boyut düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark görülmüştür ( $p<0,05$ ). Erkek öğrencilerin dışsal motivasyon-kendini ispat alt boyut düzeyleri kız öğrencilere göre daha yüksektir. Bozkurt vd. (2019), bedensel, işitme ve görme engelli sporcuların spora katılım motivasyonları üzerine yaptığı araştırmasında engelli bireylerin cinsiyetleri ile spora katılma motivasyonları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Demir ve İlhan (2019), görme engelli sporcularda cinsiyete bağlı akademik motivasyonlarının farklılaşmadığını tespit etmiştir. Toplu (2019) yaptığı araştırmada öğrencilerin cinsiyetinin akademik motivasyonu etkilemediği sonucunu bulmuştur.

Çalışma sonuçlarımıza benzer şekilde yurt dışında yapılan 315 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırma sonucunda cinsiyetin akademik motivasyon üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür (Pirmohamed vd. 2017). Filiz ve Demirhan (2018), yaptığı araştırmada sporcu öğrencilerin dışsal motivasyon-düzenleme boyutunun cinsiyete göre anlamlı farklılaştığını tespit etmiştir. Kız öğrencilerin dışsal motivasyon-düzenleme düzeyleri daha yüksektir. Bunun sebebi kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran gelecekte daha iyi iş imkanlarına sahip olma isteklerinin daha fazla olması şeklinde yorumlanabilir. Yurt ve Bozer (2015), erkek öğrencilerin dışsal motivasyon düzenleme alt boyut düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Yerlikaya (2014), ilkokul ve ortaokul öğrencileri ile yaptığı araştırmada erkeklerin kızlara göre daha az motivasyona sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım ve Karataş (2018), ortaöğretimdeki öğrenciler ile yaptıkları araştırmada kız öğrencilerin motivasyon düzeylerinin daha anlamlı bir seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2018), üniteratürdeki bu çalışma yaptığımız çalışmayı desteklemez.

Literatürde farklı araştırmalar incelendiğinde Demir ve İlhan (2019), sporcuların yaşı ile spora katılım motivasyonu düzeylerinde içsel motivasyon boyutu ile yaş arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı farklılık tespit etmiştir. Çeker vd. (2013), spora katılımı yaş faktörünün azalan bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmamızdan farklı olarak



Akpınar ve Şahin (2016), farklı yaş grubundaki ortopedik engelli bireyler üzerine yaptığı araştırmada engellilerin yaşları ilerledikçe öfke kontrolünü daha iyi sağladıkları uyumlarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Çalışmamızın aksine farklı sonuçlar çıkmasında araştırmamıza katılan kişilerin benzer yaş aralıklarında oldukları düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel motivasyon-başarı, hareket alt boyut düzeyleri ile dışsal motivasyon kendini ispat ve düzenleme düzeylerinin gelir durumlarına göre farklılık gösterdiği görülmüştür ( $p < 0,05$ ). Yüksek gelire sahip olan öğrencilerin içsel motivasyon-başarı ve hareket, dışsal motivasyon kendini ispat ve düzenleme alt boyut düzeyleri düşük gelirli öğrencilere göre daha yüksektir. Öğrencilerin gelir durumlarındaki artış, dışsal motivasyonlarında kendini ispat düzeylerinde de artış göstermektedir.

Çalışma sonuçlarımıza benzer nitelikte Aktaş (2009), lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada yüksek gelire sahip olan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Çalışmamızın aksine Toplu (2019), 5. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğrencilerin akademik motivasyonlarının gelir durumlarına göre etkisi olmadığını tespit etmiştir. Konuya ilişkin diğer çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara rastlanmıştır. Gelir durumunun akademik motivasyonu etkileyen bir unsur olmadığı görülmüştür (Yıldırım ve Karataş, 2018; Seban ve Perdeci, 2016).

İşitme engelli olmayan ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılaşma gözlenmiştir. Spor yapan ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri daha yüksektir. Bu sonuca yönelik literatürde yapılan araştırmalar sonrasında Gilman ve Huebner (2006), 485 ergenle yaptıkları araştırma sonunda yaşam doyumu yüksek ergenlerin diğer ergenlerden daha iyi sosyal ilişkiler kurduğunu ve kaygı, depresyon gibi içsel problemlerin daha nadir görüldüğünü ortaya koymuştur.

Çalışma sonucunda sporun öğrenciler üzerinde büyük bir etkisi olduğu, sporun gelişim çağındaki tüm öğrencilerin akademik motivasyonlarına olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. İşitme engelli

sporcuların spora katılım motivasyonlarının spor yapmayanlara göre yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Spor, engelli ve normal gelişim gösteren tüm bireylerin kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri ve bütün gelişimlerini destekleyen bir araç olarak tanımlanabilir.

## **Öneriler**

Toplumumuzda engelli kişiler arasında sporun yaygınlaştırılmasına hizmet edeceğini düşündüğümüz bu çalışmanın ardından farklı yaş ve engel türleride kapsayacak yeni çalışmaların, spora katılım ve kişileri bu yönde teşvik edecek aktivitelerin uygulanması bakımından değerli etkiler sağlayabilir.

İşitme engelli spor yapan öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinin spor yapmayan öğrencilere göre yüksek olması sebebiyle okullarda engelli öğrencilerin spora yönlentilmeleri öğrencilerin sosyal yaşamlarında daha aktif olmalarına olanak sağlayacaktır.

Düşük gelirli öğrencilerin akademik motivasyonlarının düşük olması, öğrencilerin akademik motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple gelişim çağındaki öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri ve sosyal yaşamlarında aktif olabilmelerini sağlamak adına Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düşük gelirli ailelerin çocuklarına yönelik projeler hazırlanması bu çocukların ileri süreçteki gelişimlerine pozitif etkisi olacaktır.

Bu sebeple işitme engelli bireylerin sporsal aktivitelere daha fazla katılımları sağlanmalıdır. Genel olarak tüm engelli bireylerin spora yönlentilmeleri adına gerekli kurumların bu konu hakkında maddi ve manevi daha detaylı çalışmalar yapmaları sağlanmalıdır.

## Kaynaklar

- Açak, M., Karademir, T. (2011). İşitme engelli öğrencilerin benlik saygılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:12, Sayı 2, S. 165-179.*
- Akpınar, B. R., Şahin, G. (2016). Ortopedik engelli bireylerin öfke ifade biçimleri, benlik saygıları ve yaşam doyumları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 19(3), 197-209.*
- Aktaş, N. (2009). *Lise Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları ve Karar Verme Stratejileri..* Adnan Menderes Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Akyol, B., İlkim, M. (2018). *Socialization of disabled people with sports activities and their problem encountered in participating in sports activities. Türk Spor ve Egzersiz Dergisi Cilt:20, Sayı 2, S. 100-104.*
- American Speech-Language-Hearing Association [ASHA], (2005). *Effects of Hearing Loss on Development. American Speech Language Hearing Association, (<https://www.asha.org/public/hearing/Effects-of-Hearing-Loss-on-Development/>)* Erişim tarihi:16.12.2020
- American Speech-Language-Hearing Association [ASHA]. (2015). *Type, Degree, and Configuration of Hearing Loss:Audiology Information Series Type, (<https://www.asha.org/public/hearing/Type-Degree-and-Configuration-of-Hearing-Loss/>)* Erişim tarihi: 24.07.2020.
- Arizona Department of Health Services [AZDHS], (2019). Vestibular (Balance) Disorders in Children with Hearing Loss Arizona Department of Health Services, (<https://www.azdhs.gov/documents/preparedness/statelaboratory/newbonscreening/pedsvestibularguide.pdf>), Erişim tarihi:17.12.2020

- Aygün Ö. (2004). *Zihinsel Engellilerde Antrenman Öncesi ve Sonrası Motorik Performansın Karşılaştırılması*. Sakarya Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Baykan, Z. (2000). Özürlülük, Engellilik, Sakatlık Nedenleri ve Korunma. *Türk Tabipleri Birliği Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* (9), 336-338.
- Biol, S. Ş., Temel, V., ve Nas, K. (2016). Sportif Rekreasyon Aktivitelerine Katılan Bireylerin Bazı Değişkenler Açısından Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 66-82.
- Bolach, B., ve Prystupa, T. (2014). Evaluation of Perception of Quality of Life of Disabled Athletes. *Physical Education of Students*, 1, 13-16.
- Bozkurt, M. T., Demir, T. G., ve Dursun, M. (2019). Bedensel, İşitme ve Görme Engelli Sporcuları Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi. *Journal of International Social Research* DOI: 10,17719/jisr. 3760.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. ve Kılıç, E. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Carney, A. E., ve Moeller, M. P. (1998). HearingLoss in Children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 41 (1), 61-84.
- Centers for Disease Control and Prevention [CDC]. (2020). *Hearing Loss in Children*. Temmuz 24, 2020 tarihinde Centers for Disease Control and Prevention (CDC): <https://www.cdc.gov/ncbddd/hearingloss/types.html> adresinden alındı
- Çakır, H., Çetin, Ş., ve Baş, A. (2013). İşitme Engellilere Yönelik Dinamik Web Sayfasının Geliştirilmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 6 (2), 1-9.
- Çeker, A., Çekin, R., Ziyagil. M. A., (2013). Farklı yaş gruplarındaki kadın ve erkeklerin düzenli fiziksel aktiviteye katılım davranışı değişim basamakları. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 8(1).

Demir T. G., İlhan L. E., (2019) Spora Katılım Motivasyonu: Görme Engelli Sporcular Üzerine Bir Araştırma, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 157-170.

Department of Economic and Social Affairs [DESA]. Disabilityand Sports. Aralık 17, 2019 tarihinde United Nations,( [https:// www.un.org/development/ desa/disabilities/issues/disabilityandsports.](https://www.un.org/development/desa/disabilities/issues/disabilityandsports)) Erişim tarihi:

17.12.2020

Diedrich, J. L. (2010). *Motivating Students Using Positive Reinforcement*. Brockport: The College at Brockport: State University of New York.

Eisen, M. D., ve Ryugo, D. K. (2007). Hearing Molecules: Contributions From Genetic Deafness. *Cellular and Molecular Life Sciences*, 566-580.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü [EYH]. (2019). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni 2019 - Kasım. Ankara: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü [EYH]. (2014). İşitme Engelli Çocuklar Aile Eğitim Rehberi. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Resmi Gazete (2005). Engelliler Hakkında Kanun, Sayı :25868 .

Engelsiz Erişim Derneği, (2008). BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin Türkçe Tam Metni Engelsiz Erişim Derneği Web Sitesi: (<https://www.engelsizerisim.com/detay/bm-engelli-haklari-sozlesmesinin-turkce-tam-metni>) Erişim tarihi: 16.12.2020.

Erenberg, A., Lemons, J., Sia, C., Tunkel, D., ve Ziring, P. (1998-1999). New bornand Infant Hearing Loss: Detection and Intervention. American Academy of Pediatrics. *Task Force on Newborn and Infant Hearing*, 527-530.

- Fikriyat. (2018). İşaret dilinin temellerini atan eğitim yuvası: Yıldız Sağırlar Okulu, (<https://www.fikriyat.com/fikriyat-ozel/2018/09/24/isaret-dilinin-temellerini-atan-egitim-yuvasi-yildiz-sagirlar-okulu> ) Erişim tarihi: 25.07.2020.
- Filiz B., Demirhan G. (2018). Akademik ve Spor Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *K.Ü, H.Ü, Spor Bilimleri Fakültesi*, Ankara.
- Frank, T., ve Williams, D. L. (1993). Effects of Background Noise on Earphone Thresholds. *Journal of the American Academy of Audiology*, 4(3), 201-212.
- Genç, Y., Çat, G. (2013). Engellilerin İstihdamı ve Sosyal İçerme İlişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries) Cilt/ Volume: 8, Sayı 1.*
- Gilman, R., ve Huebner, E.S. (2006). Characteristics of adolescents who report veryhigh life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 293-301
- Horn, D., ve Sakano, H. (2016). *Hearing Loss in Children*. Journey into the World of Hearing: (<http://www.cochlea.eu/en/pathology/hearing-loss-in-children>) Erişim tarihi:24.07.20202
- Joint Committee on Infant Hearing [JCIH]. (1995). Joint Committee on Infant Hearing 1994 Position Statement. *Pediatrics*, 95(1), 152-156.
- Resmi Gazete (2013) Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Yer Alan Engelli Bireylere Yönelik İbarelerin Değiştirilmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Sayı :28636).
- Karagüven, M. H. (2012). Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2599-2620.

- Karakoç, Ö., Çoban, B., ve Konar, N. (2012). İşitme Engelli Milli Sporcular ile Spor Yapmayan İşitme Engellilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14 (1), 12-17.
- Karaman, Ç., Son M., Bayazıt B., Dinçer Ö., Çolak E., (2012). Spor Yapan ve Yapmayan 10-12 Yaş Grubu Çocuklarda Benlik Saygısının İncelenmesi, *I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*: 431 - 438.
- Karasar, N.(2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel yayın Dağıtım.
- Kestane, S. (2017). İşaret Dili. Sunuş Teknikleri Dersi Sunumları: <http://kisi.deu.edu.tr/userweb/serpil>. ) Erişim tarihi:16.12.2020
- Kountakis, S.E., Skoulas, I., Phillips, D., Chang, C.Y. (2002). Risk factors for hearing loss in neonates: *A prospective study. American Journal of Otolaryngology*. 23(3):133-7.
- Losco, S. T. (2017). *Oralism vs. Manualism*. Temmuz 25, 2020 tarihinde Dead Authors Society: ([https:// sites.psu.edu /deadauthorssociety/2017/10/13/oralism-vs-manualism/](https://sites.psu.edu/deadauthorssociety/2017/10/13/oralism-vs-manualism/))Erişimtarihi:07.25.2020
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2014). İşitme Engelliler. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2015). *Parmak Alfabeti*. Aralık 16, 2019 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı, ( <http://tid.meb.gov.tr/parmak-alfabeti/> ) Erişim tarihi:16.12.2020
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2019). Parmak Alfabeti. Milli Eğitim Bakanlığı, (<http://tid.meb.gov.tr/parmak-alfabeti/> ) Erişim tarihi: 07.12.2020
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2019, Ekim 10). "Türk İşaret Dili" Portalı Yayında. Haziran 16, 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı, (<https://www.meb.gov.tr/turk-isaret-dili-portali-yayinda/haber/19480/tr>) Erişim tarihi: 16.12.2020

- Nance, W. E., ve Dodson, K. (2007). 2007 MarionDownsLecturePart 1: How Can NewbornHearingScreening. *Audiology Today*, 19 (4), 14-19.
- National Institute on Deafness and Other Communication Disorders [NIDCD]. (2015, Mayıs). How Do We Hear. U.S. Department of Health and Human Services, ( [https:// www.nidcd.nih.gov/ health/how-do-we-hear](https://www.nidcd.nih.gov/health/how-do-we-hear)) Erişim tarihi: 17.12.2020
- Pirmohamed, S. A. Debowska, A. ve Boduszek, D. (2017). Gender Differences in Correlates of Academic Achievement Among University Students. *Journal of Applied Research in Higher Education. University of Huddersfield*. (5 Aralık 2018)
- Plotnik, R. ve Kouyoumdjian, H. (2018). Introduction to Psychology (Ninth Edition b.). Wads worth Cengage Learning.
- Polat, F. (1995). İşitme Engellilerin Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2 (1), 24-32.
- Pruszewicz, A., & Pospiech, I. (2001). Low birth weight as a risk factor of hearing loss. *Scandinavian Audiology*, 30(1), 194-196.
- Rajendran, V., ve Roy, F. G. (2011). An Overview of Motor Skill Performance and Balance in Hearing Impaired Children. *Italian Journal of Pediatrics* , 37 (33), 1-5.
- Sağlık Bakanlığı. (2014). Engellilerde Fiziksel Aktivite. Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı.
- Sarbay, H., Güven, Ş., Bozdağ, Ş., Yazar, S.A., Akova, S., ve İşlek, İ. (2014). İşitme Bozukluğuna Neden Olan Risk Faktörleri İle Yenidoğan İşitme Taramasının Sonuçları Arasındaki İlişki. *Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi* 2014; 54 (1).
- Seban, D. ve Perdeci, B. (2016). Alt Sosyoekonomik Düzey Bir Ailede Yetişen Çocukların Akademik Başarıları İle Yılmazlıkları Arasındaki İlişki: Bir Vaka İncelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4 (3), 106-126.



- Sevinç, Ş., Aslan, F., ve Özkan, B. (2015). İşitme Engelliler İçin Öğretmen Kılavuz Kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Swanepoel, D. W., & Laurent, C. (2020). *Classification of Hearing Loss*. Open Access Guide to Audiology and Hearing Aids for Otolaryngologists,([https://vula.uct.ac.za/access/content/group/27b5cb1b-1b65-4280-9437-a9898ddd4c40/ Classification %20 of%20 hearing %20loss](https://vula.uct.ac.za/access/content/group/27b5cb1b-1b65-4280-9437-a9898ddd4c40/Classification%20of%20hearing%20loss).) Erişim tarihi:14.12.2020
- Tatlıcı, A., Yılmaz, S., ve Aktaş, S. (2018). Türkiye'de İşitme Engelliler ve Spor. Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Özdemir Özok Armağanı, 589-596.
- Toplu, G. (2019). *Farklı Yaş grubunda İlkokula Başlamış 5.Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Maltepe Üniversitesi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi,.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2019). Güncel Türkçe Sözlük. Aralık Türk Dil Kurumu: <https://sozluk.gov.tr/> ) Erişim tarihi:14.12.2020
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2019, Mayıs 17). Doğum İstatistikleri, ,Türkiye İstatistik Kurumu, ([http://www.tuik.gov.tr/PreHaber Bultenleri.doi=30696](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.doi=30696) ) Erişim tarihi:16.12.2020
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2013, Ocak 31). Nüfus ve Konut Araştırması,TürkiyeİstatistikKurumu,([http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBult enleri.do?id=15843](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15843) ) Erişim tarihi:16.12.2020
- Türkiye İstatistik Kurumu (2019). Spor İstatistikleri. Aralık 16, 2019 tarihinde Türkiye İstatistikKurumu, ( [http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt\\_id=1087](http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1087) ) Erişim tarihi:16.12.2020
- Vallerand, R. J., Pelletier, L.G., Blais, M. R., Brière, N. M., Senécal C., ve Vallières, E. F. (1992). The academic motivation scale: A measure of

intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and Psychological Measurement*, 52, 1003-1017.

Vidranski, T., Farkas, D. (2015). Motor Skills in Hearing Impaired Children with or without Cochlear Implant-A Systematic Review. *Collegium antropologicum* 39 Suppl 1:173-9.

West, E. (2018). *Manualism vs Oralism debate*. British Deaf News, (<https://www.britishdeafnews.co.uk/manualism-vs-oralism-debate/>)  
Erişim tarihi: 25.07.2020

Willems, P. J. (2000). Genetic Causes of Hearing Loss. *The New England Journal of Medicine*, 2000(342), 1101-1109.

World Health Organization [WHO]. (2019). Deafness and Hearing Loss. Aralık 16, 2019 tarihinde World Health Organization ,( <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss>)  
Erişim tarihi: 16.12.2019

World Health Organization [WHO]. (2001). International Classification of Functioning, Disability and Health. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization [WHO]. (2019). Prevention of Blindness and Deafness. Aralık 15, 2019 tarihinde World Health Organization, [<https://www.who.int/pbd/deafness/hearing-impairment/grades/en/>] Erişim tarihi:15.12.2019

World Health Orgation [WHO]. (2011). World Report on Disability. WHO Web Page, [[https://www.who.int/disabilities/world\\_report/2011/report/en/](https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/en/)]Erişim tarihi: 16.12. 2019

Yerlikaya, İ. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin eğitime ilişkin motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*. (19) ss. 773-795.

- Yıldırım, H.İ. ve Karataş, F. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 7(3), 241-268.
- Yıldız, S., (2018). *Spor Yapan İşitme Engelli Bireyler ile Spor Yapmayan İşitme Engelli Bireylerin Bazı Psikolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması*, Batman Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Yıldız, E., ve Çetin, Z. (2018). Sporun Psiko-Motor Gelişim ve Sosyal Gelişime Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 54-66.
- Yılmaz, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Motivasyon Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Artıbilim: Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1 (1),1-20.
- Yurt, E. ve Bozer, E. N. (2015). Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3). 669-685.

## EK-A Kişisel Bilgi Formu

### KİŞİSEL BİLGİLER

1-Cinsiyetiniz: ( ) Erkek ( ) Kadın

2-Spor Branşınız? .....

3-Yaşınız: .....

4-Kaç yıldır spor yapıyorsunuz?1-3 yıl ( ) 3-5 yıl ( ) 5 yıl ve üzeri ( )

5- Boyunuz?.....

6- Kilonuz?.....

7- Sınıfınız:.....

8-Kardeş Sayınız?Yok ( ) 1 ( ) 2-3 ( ) 4-5 ( ) 6 ve üzeri ( )

9-Anninizin Eğitim Düzeyi?Okur-Yazar değil ( ) İlkokul ( ) Ortaokul( ) Lise ( ) Yüksekokul ( ) Lisans ( ) Y.Lisans/Doktora ( )

10-Babanızın Eğitim Düzeyi?

Okur-Yazar değil ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Yüksekokul ( ) Lisans ( ) Y.Lisans/ Doktora ( )

11- Aylık geliriniz?Yok ( ) 500 TL-1000 TL arası ( ) 1000 TL- 3000 TL arası ( ) 3000 TL ve Üzeri ( )

12- Günlük Teknoloji kullanım süreniz? (Tv, bilgisayar, telefon, tablet vb.)

Kullanmıyorum ( ) 1-3 saat ( ) 3-5 saat ( ) 5 saat ve üzeri ( )

13- Akademik başarınız?

Çok kötü ( ) Kötü ( ) Normal ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

14- Günlük kitap okuma süreniz?Okumuyorum ( ) 1-3 saat ( ) 3-5 saat ( ) 5 saat ve üzeri( )

15- Kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Çok Zayıf ( ) Zayıf ( ) Kilolu ( ) Çok Kilolu ( )

16- Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?Kitap okuyorum ( )

Müzik dinliyorum ( ) Teknoloji kullanıyorum ( ) Diğer ( )

17- Ailenizde sizin dışınızda başka spor yapan var mı ?Evet ( )

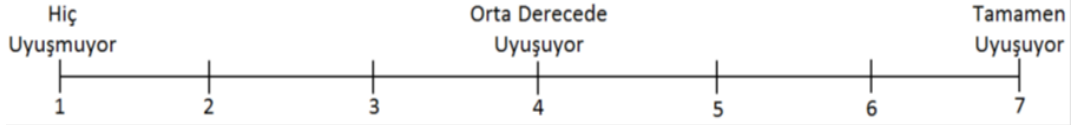
Hayır ( )

18- Aileniz spor yapmayı destekliyor mu? Evet ( ) Hayır ( )

Kısmen ( )


## EK-B Akademik Motivasyon Ölçeği

Değerli öğrenci, bu ölçek; neden okula devam ettiğinizi belirlemek için yapılan bir bilimsel araştırmanın yürütülmesi amacıyla hazırlanmıştır. Ölçekte yer alan sorulara verdiğiniz yanıtlar, kesinlikle size not vermek yâda sizi eleştirmek amacıyla kullanılmayacaktır. Bu soruların herkes için geçerli doğru yanıtları bulunmamaktadır. Bu nedenle, neden okula gidiyorsunuz? Sorusunu cevaplamak için aşağıda verilen tüm ifadeleri dikkatle okuyunuz. İfadenin karşısındaki seçeneklerden sizin için en uygun olanı işaretleyerek cevabınızı belirtiniz.



1 İleride yüksek ücretli bir iş bulabilmeme yardımcı olacağı için okula Gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
2 Yeni şeyler öğrenmek istediğim için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
3 İleride seçebileceğim liseye daha iyi hazırlanmamda bana yardımcı olacağı için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
4 Kendi düşüncelerimi başkalarıyla paylaşmak beni mutlu ettiği için okula gidiyorum(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
5 Dürüst olmak gerekirse, bilmiyorum, aslında okulda boşa zaman Harcıyormuşum gibi geliyor (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
6 Çalışmalarımı (ödev, proje vb.) başarı ile tamamladığımda mutlu olduğum için okula gidiyorum(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
7 Okulu bitirebileceğimi kendime kanıtlamak için okula gidiyorum(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
8 Ailemin istediği iyi bir liseye/üniversite gidebilmek için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
9 Daha önce hiç bilmediğim şeyleri keşfetmeyi sevdiğim için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
10 Gelecekte saygın bir liseye/üniversite girebilmemi sağlayacağı için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
11 İlgi çekici metinler okumaktan zevk aldığım için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
12 İlk zamanlar okula gitmem için geçerli nedenlerim vardı; fakat şimdi devam edip etmeme konusunda kararsızım (1) (2) (3) (4) (5) (6)(7)
13 Kişisel hedeflerimi gerçekleştirerek başarılı olmak için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
14 Başarılı olduğumda kendimi önemli hissettiğim için okula gidiyorum(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
15 İleride iyi bir hayat yaşamak istediğim için okula gidiyorum(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
16 İlgimi çeken konularda bilgimi artırmak için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
17 Gelecekte, daha iyi bir meslek seçebilmemi sağlayacağı için okula gidiyorum

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
18 Derslerde geçen konulara kendimi kaptırmaktan büyük keyif aldığım için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
19 Neden okula gittiğimi bilemiyorum, açıkçası çok da umurumda değil (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
20 Derslerde zor olan etkinlikleri başarı ile yapabildiğimi görmek bana zevk verdiği için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
21 Kendime zeki olduğumu göstermek için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
22 Sınavlarda daha yüksek puanlar alabilmek için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
23 İlgimi çeken konularda beni sürekli öğrenmeye yönlendirdiği için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
24 Lise de daha başarılı olmamı sağlayacak bilgi ve becerilerimi geliştireceği için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
25 Birbirinden farklı ve ilginç konular öğrenirken hissettiğim büyük zevkten dolayı okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
26 bilmiyorum, zaten okulda ne yaptığımı bir türlü anlayamıyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
27 Derslerimde başarılı olmak, beni mutlu ettiği için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
28 Derslerimde başarılı olabileceğimi kendime göstermek için okula gidiyorum (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

	<p style="text-align: center;">T.C. VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ YAYIN ETİK KURULU BAŞKANLIĞI</p> <p style="text-align: center;">ETİK KURUL KARARLARI</p>
TOPLANTI TARİHİ: 12.02.2019	
OTURUM SAYISI: 2019/02	
TOPLANTIDA ALINAN KARAR SAYISI: 04	
Sayfa:2/4	

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu 12/02/2019 tarihinde saat 13.00' da Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yönetim Kurulu toplantı salonunda Prof. Dr. Zeki TAŞTAN başkanlığında yapmış olduğu toplantıda aşağıdaki kararı almıştır:

**KARAR NO 2.** 04/02/2019 tarih ve 9538 sayı ile kurulumuza gönderilen yazıda, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Ersin ARSLAN'ın danışmanlığını yaptığı yüksek lisans öğrencisi Mehmet DANIŞLI'nın, "Spor Yapan ve Yapmayan İşitme Engelliler ile Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Akademik Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması" adlı tez çalışmasında, kişilere uygulanacak ölçekler incelenmiş olup, söz konusu araçların ilgili kişilere uygulanmasında Sosyal ve Beşeri Etik Kuralları ve İlkeleri çerçevesinde herhangi bir sakınca olmadığına karar verilmiştir.

	<b>BAŞKAN</b> Prof. Dr. Zeki TAŞTAN Edebiyat Fakültesi	
ÜYE Prof. Dr. Şakir GÖZÜTOK İlahiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Hayati AYDIN İlahiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Reha SAYDAN İktisadi ve İd. Bil. Fakültesi
ÜYE Prof. Dr. Metin AYIŞIĞI Edebiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Hasan ÇİÇEK Eğitim Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Mehmet Şirin ÇIKAR İlahiyat Fakültesi



T.C.  
VAN VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 77157353-821.99-E.3635031  
Konu : Veri Toplama Talebi

19/02/2019

İL MAKAMINA

Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Eğitimi Bölümü yüksek lisans öğrencisi Mehmet DANIŞLI'nın "Spor yapan ve yapmayan işitme engelliler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin Akademik motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması" konulu anket çalışması kapsamında ilimiz İpekyolu ilçesi Fevzi Çakmak Ortaokulu, Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi, Tuşba İlçesi Abdurrahman Gazi İşitme Engelliler Ortaokulu, Abdurrahman Gazi Anadolu Lisesi ve Hasan Ali Yücel Ortaokulunda, Edremit İlçesi Van Özel Eğitim Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilere anket uygulama çalışması yapılması hususundaki yazıları incelenmiştir.

Söz konusu anket uygulama çalışması Müdürlüğümüzce oluşturulan "Anket uygulama ve Araştırma İzin Talepleri Komisyonu" tarafından incelenmiş olup 18/02/2019 tarih ve 63 nolu karar ile belirtilen açıklamalar doğrultusunda uygulanması; Ayrıca denetimleri ilgili okul ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere derslerin aksatılmaması kaydıyla ve gönüllülük esasına göre yapılması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Adem ÇİFTÇİ  
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Uygun görüşle arz ederim.

Hasan TEVKE  
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR  
19/02/2019

Sinan ASLAN  
Vali a.  
Vali Yardımcısı



Adres: Abdurrahman Gazi Mah. İskele cad. Çalı durağı 65040 VAN  
Elektronik Ağ: <http://van.meb.gov.tr>  
e-posta: [ahperiaras@hotmail.com](mailto:ahperiaras@hotmail.com)

Bilgi için: P.ARAS  
Tel: 0 (432) 222 41 62  
Faks: 0 (432) 222 41 61

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a111-5d0f-3ad3-bacc-287b kodu ile teyit edilebilir.



## **EK-C: Etik Beyanı**

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım

Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı
- beyan ederim.

24/10/2020

Mehmet DANIŞLI

## EK-D TEZ ORJİNALLİK RAPORU



VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ  
Eğitim Bilimler Enstitüsü

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU  
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ  
Eğitim Bilimler Enstitüsü

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN İŞİTME ENGELLİLER İLE NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN  
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI:  
(VAN İLİ ÖRNEĞİ)

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 73 sayfalık kısmına ilişkin, 14/12/2020 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNİTİN intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % %19 (yüzde ondokuz) dır.

**Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:**

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

14/12/2020  
Mehmet DANIŞLI

Adı Soyadı : Mehmet DANIŞLI  
Öğrenci No : 179403002  
Anabilim Dalı : BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI  
Programı : BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI  
Statüsü  : Y. Lisans  Doktora

DANIŞMAN  
Dr. Öğr.Üyesi Ersin ARSLAN  
14./12/2020

ENSTİTÜ ONAYI  
U Y G U N D U R  
...../...../20....  
Servet CAN  
Enstitü Sekreteri